

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

”Koen, että yhteistyö voisi olla
jäntevämpää ja tiiviimpää.”-

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän
lastensuojelun työntekijöiden tulkintoja
lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön väli-
sestä yhteistyöstä

Satu Viksten

2018 Laurea

”Koen, että yhteistyö voisi olla järkevämpää ja tiiviimpää.”-

**Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun työntekijöiden tulkintoja lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välisestä yhteistyöstä
Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun työntekijöiden tulkintoja lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välisestä yhteistyöstä**

Satu Viksten

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun työntekijöiden tulkintoja lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välisestä yhteistyöstä

Vuosi 2018

Sivumäärä 65

Opinnäytetyö on tehty Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun kanssa, ja sen avulla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin, joita olivat; mitä esteitä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisessä yhteistyössä on, ja mitkä tekijät edistävät yhteistyötä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välillä. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus, jossa on sovellettu eri tutkimusstrategioita. Tutkimuksen otantaan kuului Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun työntekijät ja tutkimus suoritettiin e-lomaketta käyttäen. Aineisto analysoitiin tyypittelemällä.

Tutkimuksen tuloksissa ilmeni, että yhteistyö lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välillä toimii huonosti tai sitä ei juurikaan ole. Suurimmaksi esteeksi lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välisessä yhteistyössä koettiin negatiiviset asenteet ja juurtuneet toimintatavat. Yhteistyötä heikensi resurssipula, erilaiset aikataulut, toimimaton tiedonsiirto, yhteisten toimintamallien puute, yksikköjen itsenäisyys sekä työn sisältöjen erilaisuus. Yhteistyötä edistävinä tekijöinä nähtiin työntekijöiden tasavertaisuus ja tuttuus, sijainti samassa rakennuksessa, samanlaiset arvot, motivaatio yhteistyöhön, yhteiset kehittämispäivät, yhteistyön puheeksi otto kaikissa työyhteisöissä sekä yhteinen esimies. Kehittämiskohteina esille nousi työntekijöiden tutustuminen ja keskusteleva työote, yhdessä kehittäminen, valmiit toimintamallit sekä yhteinen raportointijärjestelmä. Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää kehittäessä lastenkodin ja perhetyön yhteistyötä ja kehittäessä lastensuojelun palveluja.

Satu Viksten

Welfare district of Forssas child welfare workers interpretations from cooperation between
childrens home Kaarisilta and family work
Year 2018

Pages 65

This thesis was made with child welfare of welfare district of Forssa and with the help of the thesis an attempt was made to answer questions; what obstacles exist between obstacles of family work and children home Kaarisilta and what factors does advance cooperation between them. This is a qualitative study in which different study strategies have been adapted. The sampling of the study included workers of Forssas welfare district and it was performed with internet form. The material was analysed by classification.

In the results of the study was manifested that cooperation between the children's home Kaarisilta and family work operates poorly or it does not really exist. The workers regarded the negative attitudes as the biggest obstacle in the cooperation between children's home Kaarisilta and family work, and way of action which has rooted. Cooperation was weakened by resource shortage, different working hours and schedules, the inoperative data transfer, lack of common operations models and difference of the contents of the work and the independence of units. As factors which increase the cooperation between children's home Kaarisilta and family work was seen, the workers' equality and familiarity, location in the same building, similar values, motivation to the cooperation, common developing days, taking the speech of the cooperation in all the work communities and the common superior was regarded as the factors which increase cooperation. The research also brought up a few targets for development. The workers hoped for becoming acquainted and for discussing work extract between the work communities and together develop the work. The work communities also hoped for the ready operations models and for the common reporting system. Results of this thesis can be used to develop cooperation and services between childrens home and family work.

Keywords: welfare district of Forssa, child protection, child welfare, family work, foster care

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Lastensuojelu	8
2.1	Lastensuojeluilmoitus	9
2.2	Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma	11
3	Perhe ja perhetyö	12
3.1	Perhe	12
3.2	Perhetyö	13
3.3	Ennaltaehkäisevä perhetyö ja lastensuojelun perhetyö	14
4	Sijaishuolto	15
4.1	Oikeudellinen näkökulma sijaishuoltoon	15
4.2	Sijoittamisen syyt	16
5	Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä	17
5.1	Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä ja lastensuojelun tilastot	18
6	Yhteistyö lastensuojelussa	19
7	Aiemmat tutkimukset	21
8	Tutkimusasetelma, tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	23
8.1	Tutkimusmenetelmät	24
8.2	Aineiston keruu	25
8.3	Aineiston analyysi	28
9	Tutkimuksen tulokset	29
9.1	Tapaus 1	34
9.1.1	Tapaus 1 tilanne tällä hetkellä	35
9.1.2	Tapaus 1 ihanne tilanne	37
9.1.3	Tapaus 1 aineiston yhteenveto	38
9.2	Tapaus 2	39
9.2.1	Tapaus 2 tilanne tällä hetkellä	39
9.2.2	Tapaus 2 ihanne tilanne	41
9.2.3	Tapaus 2 aineiston yhteenveto	43
9.3	Tapaus 3	43
9.3.1	Tapaus 3 tilanne tällä hetkellä	43
9.3.2	Tapaus 3 ihanne tilanne	44
9.3.3	Tapaus 3 aineiston yhteenveto	46
10	Johtopäätökset	46
11	Kehittämiskohteet	48
11.1	Toimintamallit	48
11.2	Yhteinen raportointijärjestelmä	48

12	Pohdinta.....	49
13	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	53
14	Ammatillinen kasvu	55
15	Lähteet	56
16	Liitteet	59

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja selvittää Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän (FSHKY) lastensuojelun perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välistä yhteistyötä. Opinnäytetyön aihe valikoitui työharjoitteluni aikana, jonka suoritin keväällä 2017 FSHKY:n lastensuojelun perhetyössä. Opinnäytetyön aiheen valinnassa ja opinnäytetyön toteutuksessa auttoi työelämän ohjaaja Elina Latvala, joka toimi perhetyön vastaavana ohjaajana. Opinnäytetyöprosessin aikana Latvalasta tuli myös lastenkodin johtaja.

Minulle oli alusta alkaen selvää, että haluan tehdä opinnäytetyön, josta on hyötyä työelämälle. Omat opiskeluni ovat painottuneet lastensuojeluun, joten aihe oli erittäin mielenkiintoinen, ja se kasvatti minua myös ammatillisesti. Yhteistyö lastensuojelun sisällä on monimutkainen kokonaisuus, jonka kehittäminen on tarpeellista, mutta haastavaa. Toiminnassa on aina huomioitava lapsen etu ja sen toteutuminen, eikä se saa vaarantua. Toimiva yhteistyö lastensuojelussa ja viranomaisten välillä luo asiakaslähtöisen ja laadukkaan palvelukokonaisuuden ja auttaa tunnistamaan lapsen elämän riskitekijät mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsen suojelussa on hahmotettava lapsen kokonaistilanne ja sen perusteella arvioida tuen tarve, ja tämän saavuttamiseksi on viranomaisten vaihdettava asiantuntemusta ja kootava lasta koskevat tiedot yhteen. (Saastamoinen 2016, 61-61.)

Opinnäytetyön aihe on rajattu koskemaan lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välistä yhteistyötä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöillä ja sosiaalihoitajilla on kuitenkin myös merkittävä rooli perhetyön ja Kaarisillan välisessä yhteistyössä, eikä sitä unohdeta.

Opinnäytetyössä on aluksi laaja teoreettinen viitekehys, jotta se toisi esille yhteistyön monimutkaisuuden lastensuojelun sisällä. Teoreettisen viitekehyksen avulla lukijan on myös helpompi ymmärtää tutkimusasetelmaa ja tekemiäni valintoja. Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään lastensuojelua, perhettä ja perhetyötä, sijaishuoltoa ja sijoitukseen johtavia syitä ja yhteistyötä lastensuojelun sisällä. Teoria osuudessa tarkastellaan myös Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymää ja FSHKY:n lastensuojelun tilastoja.

Teoreettisen viitekehyksen jälkeen esittelen ja perustelen käyttämäni tutkimusmenetelmät ja raportoin tuloksista. Tuloksien päätteeksi on koottu johtopäätöksiä koko tutkimuksen aineistosta. Tutkimuksessa nousi esiin kehittämiskohteita, joita käsitellään omilla luvuillaan. Pohdinnassa on syvennetty tuloksiin ja peilattu niitä myös lastensuojelun yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Opinnäytetyön lopusta löytyy luotettavuuden ja eettisyyden arviointi ja kertomus omasta ammatillisesta kasvusta.

2 Lastensuojelu

Lastensuojelulain avulla pyritään turvaamaan lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen, sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, jota toteutetaan laaditun asiakassuunnitelman pohjalta. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Tärkein lastensuojelua ohjaava periaate on lapsen etu. Lapsen edun periaate merkitsee, että lapsen tarpeet on otettava ensisijaisesti aina huomioon. (Hämeen-Anttila 2017,228.) Lapselle kuuluu lähtökohtaisesti samat oikeudet kuin aikuisillekin, lisäksi lapset ovat erityisen suojelun kohteena. Lapsilla on siis kaikille kuuluvien oikeuksien lisäksi kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ja Suomen perustuslaissa turvattu heitä koskevia erityisiä oikeuksia. Hallituksen esityksessä lastensuojelulain tulkintaohjeesta selviää, että lapsen oikeus erityiseen suojeluun syrjäyttää aina sen kanssa ristiriidassa olevat aikuisen edut. (Saastamoinen 2016,8.)

Lapsen etua arvioitaessa on työntekijän otettava huomioon ja pyrittävä turvaamaan lapsen oikeus:

- 1) tasapainoiseen kehitykseen,
- 2) läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin,
- 3) iän ja kehitystason mukaiseen valvontaan ja huolenpitoon,
- 4) mahdollisuuteen saada ymmärrystä ja hellyyttä,
- 5) toivomuksia ja taipumuksia vastaavaan koulutukseen,
- 6) turvalliseen kasvuympäristöön,
- 7) ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen,
- 8) itsenäistymiseen ja kasvamiseen vastuullisuuteen,
- 9) osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissa,
- 10) kulttuurisen, kielellisen ja uskonnollisen taustan huomioimiseen. (Hämeen-Anttila 2017,228.)

Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, perustuslain ja tavallisen lainsäädännön lähtökohtina on, että lapsen huolenpidosta, hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat ensisijaisesti lapsen huoltajat. Julkisen vallan tehtävänä on tukea huoltajia tässä tehtävässä, ja puututtava perheen autonomiaan, mikäli lapsen hoito ja kasvatusta eivät ole lapsen edun mukaista. (Saastamoinen 2016,29.) Riittävän hyvää huoltajuutta voidaan tarkastella lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1§:n pohjalta. Lain mukaan lapsen huoltoa arvioitaessa, tulee arvioida lapsen kasvuolosuhteita ja hänen huoltajiensa kykyä vastata lapsen hyvinvoinnista. Laki myös korostaa, että jokaista lasta on tarkasteltava yksilönä ja lapsen yksilölliset tarpeet, sekä ikä asettavat erilaisia vaatimuksia huoltajille. (Saastamoinen 2016,36 ; Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983.)

Lastensuojelussa tavoitteena on puuttua lapsen tilanteeseen riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta ongelmat eivät pahenisi. Painopistettä on yritetty siirtää lastensuojelun erityispalveluista peruspalvelujen ennaltaehkäiseviin palveluihin. Esimerkiksi lastensuojelulain tavoitteena on korostaa ehkäisevien palvelujen merkitystä ja edistää viranomaisten välistä yhteistyötä. (Saastamoinen 2016, 42.)

Varhainen puuttuminen on lapsen näkökulmasta inhimillistä, lisäksi lapsella on oikeus palveluihin ja tarvitsemaansa suojaan. Lapsen tilanteeseen puuttuminen ja palveluiden toteuttaminen ovat lapsen ja hänen perheensä kanssa toimiville tahoille laissa vahvasti säädetty velvollisuus. Varhaisen puuttumisen ansiosta yleensä riittää myös pienemmät toimenpiteet, joilla lapsen tilanne voidaan turvata, jolloin toimet ovat myös kustannustehokkaita. (Saastamoinen 2016, 41.)

Sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksella, joka tehtiin 1.4.2015, pyrittiin muuttamaan lastensuojelun painopistettä korjaavasta ehkäisevään. Lastensuojelulain 2 luku, joka käsitteli ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttamista, siirrettiin sosiaalihuoltolakiin ja osa avohuollon tukitoimista siirrettiin uudistuksen yhteydessä sosiaalihuoltolakiin, ja näin ollen ne ovat saatavilla ilman lastensuojelun asiakkuutta. (Saastamoinen 2016,42.)

Lastensuojelun on pyrittävä yhteistyöhön vanhempien kanssa kaikissa tilanteissa. Tukitoimia annettaessa mietitään, miten toimet vaikuttavat lapseen, vanhempiin ja sisaruksiin ja heidän suhteisiinsa. Kunnan on varattava riittävät määrärahat lastensuojeluun, jotta tarvittavia tukitoimia voidaan järjestää niin, että lapsi ja hänen perheensä saa riittävän avun ja tuen. Tukitoimista valitaan aina se, jonka arvioidaan auttavan eniten ja joka puuttuu perheen yksityisyyteen vähiten. (Hämeen-Anttila 2017,228-229.)

Yksinomaan varhainen puuttuminen ei takaa onnistunutta lastensuojelua. Lapselle tarjottavien palveluiden on oltava riittäviä ja ennen kaikkea tarkoituksenmukaisia, jotta saadaan aikaan lapsen tilanteessa pysyvä muutos ja tuen tarpeen poistuminen. Viranomaisten vastuulla on huolehtia, että tarjottavat palvelut ja tukitoimet vastaavat lapsen tuen tarpeisiin. (Saastamoinen 2016, 44-45.) Lastensuojelussa on tärkeää, että ensisijaisesti lapsen tarvitsemat palvelut ja tuki järjestettäisiin lapsen arkiympäristössä (Saastamoinen 2016, 47).

2.1 Lastensuojeluilmoitus

Lapselle on perustuslain 19§:n mukaan turvattava välttämätön huolenpito. (Perustuslaki 731/1999). Yleisillä sosiaalihuollon ja erityisillä lastensuojelun palveluilla ja tukitoimilla onkin keskeinen rooli lapsen suojelussa. Mikäli peruspalvelut eivät ole riittäviä turvaamaan lapsen tilannetta, on lapsen asia pantava vireille sosiaalihuollossa. Lapsen asia voidaan panna vireille

lapsen tai huoltajan hakemuksesta. Asia voidaan panna vireille myös lastensuojelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisena yhteydenottona sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoituksella. Syntymättömästä lapsesta voidaan tehdä ennakkollinen lastensuojeluilmoitus. Lapsen asian vireille tulosta säädetään sosiaalihuoltolaissa ja sosiaalihuoltoon koskeissa erityislaeissa, kuten lastensuojelulaissa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 ; Lastensuojelulaki 417/2007.)

Sosiaalihuoltolain mukaan lapsen asia tulee vireille hakemuksesta, tai mikäli sosiaalihuollon työntekijä on muuten saanut tiedon tuen tarpeesta olevasta lapsesta. Lastensuojelulain mukaan lapsen asia tulee vireille joko hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut tiedon tuen tarpeesta olevasta lapsesta. (Saastamoinen 2016, 103-104 ; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 ; Lastensuojelulaki 417/2007.) Lapsen asia voi siis tulla vireille sosiaalihuoltolain tai lastensuojelulain perusteella. Käytännön työssä on erotettava, kumman lain nojalla lapsen asia tulee vireille. Lapsen asian tullessa vireille sosiaalihuoltolain perusteella, sovelletaan sosiaalihuoltolakia ja lapsen asian tullessa vireille lastensuojelulain nojalla, sovelletaan lastensuojelulakia. Se kumpaa lakia lapsen ja perheen tilanteeseen sovelletaan vaikuttaa merkittävästi lapsen ja hänen perheensä asemaan ja käytännön työhön. (Saastamoinen 2016, 105-106.)

Lastensuojelulain mukainen lastensuojeluilmoitus on keskeinen tapa, jolla lapsen asia tulee vireille sosiaalihuoltoon. Lastensuojeluilmoitus turvaa lapsen turvallista lapsuutta tilanteissa, joissa peruspalvelut ovat riittämättömiä, tai vanhemmat ovat yhteistyökyvyttömiä. Lastensuojeluilmoituksella lapsen tilanne saatetaan sosiaalihuollon viranomaisten tietoon ja mahdollisten palveluiden piiriin. (Saastamoinen 2016, 124-126 ; Lastensuojelulaki 417/2007.) Lastensuojeluilmoituksen kynnyksestä on madallettu etuudestaan lakiuudistuksien avulla. Lapsen olosuhteista ei entiseen verrattaen tarvitse olla enää selvää edes sen, tarvitseeko lapsen lastensuojelutarve selvittää, riittää, että lapsen tilanne vaatii mahdollista lastensuojelutarpeen selvittämistä. (Saastamoinen 2016, 140-141.)

On laaja joukko viranomaisia, joilla on lastensuojeluilmoitusvelvollisuus. Lastensuojeluilmoitusvelvollisuus syrjäyttää kaikki salassapitosäännökset, poissulkien rikki ja muu sielunhoito. Ilmoitusvelvollisuuden ymmärtäminen ja tahtotila sen toteuttamiseen ovat osa hyvää viranomaisten välistä yhteistyötä. (Saastamoinen 2016, 124-126.)

Lastensuojeluilmoitusvelvollisen ei tarvitse tietää onko lapsi jo lastensuojelun asiakas vai ei, lastensuojeluilmoitus on tehtävä aina kun ilmoittamisen kynnys ylittyy. Myöskään tieto aiemmin tehdystä lastensuojeluilmoituksesta, tai eri ammattikunnan tekemästä lastensuojeluilmoituksesta ei poista ilmoitusvelvollisuutta. Useampi ilmoitus samasta lapsesta kertoo sosiaa-

lihuollon työntekijälle, että lapsen tilanteeseen on mahdollisesti puututtava aiempaa tiukemmin, ja ne auttavat arvioimaan tukitoimien tarkoituksenmukaisuutta. Lastensuojeluilmoituksella ei siis ainoastaan saateta lasta palvelujen tai tuen piiriin, vaan sillä ilmaistaan myös lapsen tuen tarpeen laajuutta. Jokainen ammattikunta tarkastelee lapsen tilannetta omasta näkökulmasta, ja näin sosiaalihuollolle tuotetaan tärkeää tietoa lapsen arkiympäristöstä. Lastensuojeluilmoitusvelvollisuus ei poistu myöskään silloin, kun lapsi on sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostassa. (Saastamoinen 2016, 127-128.)

Lastensuojeluilmoituksella on keskeinen merkitys, jotta voimme turvata lapsille hyvinvoinnin ja turvallisen lapsuuden. Lastensuojeluilmoitusten määrän noususta on oltu huolissaan, ja yleiseksi tavoitteeksi on asetettu, että niiden määrä vähenisi. Peruspalveluissa lapsen elämän riskitekijät tulisikin ottaa puheeksi huoltajien kanssa tehokkaammin ja varhaisemmassa vaiheessa. Varhaisella puuttumisella voidaan vaikuttaa lapsen olosuhteiden riskitekijöihin peruspalveluiden avulla, eikä korjaavia palveluita tarvittaisiin. Kyse ei siis pohjimmiltaan ole saada lastensuojeluilmoitusten määrää vähenemään vaan, että lapsen olosuhteet otettaisiin rohkeasti puheeksi lapsen arkiympäristössä. (Saastamoinen 2016.128-129.)

2.2 Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

Lastensuojelulain 26§:ssä säädetään lastensuojeluilmoituksen käsittelystä, jonka mukaan lastensuojelun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä arvioi välittömästi mahdollisen kiireellisen lastensuojelun tarpeen (Lastensuojelulaki 417/2007). Lähtökohtaisesti lastensuojeluilmoitus käsitellään sosiaalihuollossa vireille tulon jälkeen lapsen ja huoltajien kanssa. Hyvään käytäntöön kuuluu, myös, että mikäli ilmoituksen tekijä työskentelee lapsen arjessa pääsääntöisesti, kutsutaan hänet asian käsittelyyn. Tällöin ilmoituksen tekijällä on mahdollisuus täydentää tekemäänsä ilmoitusta, ja samalla hän saa tärkeää tietoa oman työnsä tueksi, joka liittyy lapsen hoitoon. (Saastamoinen 2016, 153.)

Lastensuojelussa tehdään myös palvelutarpeen arviointi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään lastensuojelun tarve ja arvioidaan tarve lastensuojelulain mukaisista palveluista ja tukitoimista. Lapsen kasvuolosuhteet ja vanhempien ja muiden huoltajien kyky hoitaa ja kasvattaa lasta arvioidaan olosuhteiden edellyttämällä laajuudella. Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä päivänä vireille tulosta ja sen on valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Eri viranomaisten yhteistyö tiivistyy lasta koskevan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain 41§:n 1:ssä momentissa. Lapsen palvelutarpeen arviointi voi edellyttää sosiaalitoimen lisäksi myös muiden viranomaisten asiantunte-

musta ja osaamista tai tukitoimia. Muiden viranomaistahojen on pyynnöstä osallistuttava palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelman laatimiseen. Yhteistyön avulla on tarkoitus kartoittaa lapsen kokonaistilanne mahdollisimman tarkasti ja yhdistää lasta koskevat hajanaiset tiedot. Palvelutarpeen arviointi yhteistyönä eri viranomaisten kesken on lapsen edun mukaista, ja työekonomisesti järkevää. (Saastamoinen 2016, 67 ; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

Lastensuojelun asiakkuus ei ala asian vireille tulosta, kuten ennen. Sosiaalihuoltolain uudistuksen myötä uudistettiin myös lastensuojelulain säädöksiä. Uusien säännösten mukaan lapsi on palvelutarpeen arvioinnin ajan sosiaalihuollon asiakas. Lapsen lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta kun lastensuojelulain 27§:n edellytykset täyttyvät, eli kun sosiaalityöntekijä palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä toteaa, että lapsen kasvuolosuhteet eivät turvaa, tai vaarantavat lapsen kehityksen tai terveyden, tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Näiden lisäksi sosiaalityöntekijä toteaa, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Lastensuojelun asiakkuus alkaa myös, mikäli lapsen asian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin toimiin lapsen kehityksen ja terveyden turvaamiseksi, tai mikäli lapselle ja hänen perheelleen annetaan lastensuojelulaissa tarkoitettuja palveluja ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista. Lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta tehdään merkintä lapsen lastensuojelunasiakirjoihin, sekä siitä ilmoitetaan lapsen huoltajille. (Saastamoinen 2016, 105 ; Lastensuojelulaki 417/2007.)

Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen lastensuojelun asiakkaalle on laadittava aina asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelmaan kirjataan lapsen tai perheen tuen tarve, ne palvelut ja tukitoimet joita lapsi tai perhe saa, ja ne olosuhteet ja asiat joihin pyritään vaikuttamaan. Asiakassuunnitelmaan kirjataan myös, arvioitu aika, jonka aikana asetetut tavoitteet saavutettaisiin. Asiakassuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa, vähintään kuitenkin kerran vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Asiakassuunnitelma on tavoitteellisen, suunnitelmallisen ja vaikuttavan sosiaalityön keskeisin väline. Kaikki lapselle ja perheelle tarjottavat palvelut ja tukimuodot on perustuttava asiakassuunnitelmaan. Asiakassuunnitelma tarkistetaan aina, kun lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia. Asiakassuunnitelman sisällön on oltava ajantasaista ja sen on vastattava lapsen tuen tarpeita. (Saastamoinen 2016, 70-72.) Sosiaalihuoltolain 41§ mukaan myös asiakassuunnitelman laatimiseen on eri viranomaistahojen osallistuttava pyynnöstä. Palvelutarpeen arvioinnista vastaava työntekijä arvioi keiden on osallistuttava asiakassuunnitelman laatimiseen. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

3 Perhe ja perhetyö

3.1 Perhe

Alati muuttuvassa yhteiskunnassa perheen määrittely on haastavaa. Perhe määritellään eri tavoin, riippuen eri tieteenaloista ja kulttuurista. Yleinen mielikuva perheestä on lapsi ja hänen

biologiset vanhempansa, jotka jakavat saman kodin ja arjen. Nykyään perheet ovat kuitenkin paljon moninaisempia ja lasten vanhempien ratkaisut elämän varrella muokkaavat perhettä. Ydinperheen sijaan lapsella voi olla hyvin erilaisia perheitä. Nykyään ei voida pitää enää itses-tään selvyytensä kenellä aikuisella on oikeus ja velvollisuus lapsen hoitoon ja kasvatukseen. Perheitä on nykyään monenlaisia, on uusioperheitä, sateenkaariperheitä, monikulttuurisia perheitä ja niin edelleen. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2007, 12-13.)

Lapsen ja vanhempien suhdetta voidaan tarkastella biologisesti, juridisesti, sosiaalisesti ja psykologisesti. Biologisesti lapsen vanhempia ovat hänet synnyttänyt nainen ja siittänyt isä. Biologinen roolikaan ei kuitenkaan ole yksiselitteinen esimerkiksi keinohedelmöityshoidon kautta syntyneiden lasten tapauksissa. Juridisesti lapsen vanhempia taas ovat ne henkilöt, joille lapsen huolto on oikeudessa määrätty tai lain mukaan määritelty. Sosiaalisesta näkökulmasta lapsen vanhempia ovat, ne henkilöt, jotka huolehtivat lapsen ruoasta, vaatetuksesta, auttavat koulutehtävissä, asettavat rajoja ja opettavat elämässä tarvittavia taitoja. Psykologisesta näkökulmasta lapsen vanhempia ovat ne henkilöt, jotka lapsi kokee tunnetasolla vanhemmiksi. (Järvinen ym. 2007, 13.) Perhetyöntekijän on omassa työssään tiedostettava ja huomioitava perheiden monimuotoisuus. Perheillä ja sen yksittäisillä henkilöillä voi myös kaikilla olla hyvin erilainen käsitys siitä, ketä heidän perheeseensä kuuluu.

Perheen määrittelyä tärkeämpää onkin, että työntekijä näkee perheen systeemisen teorian kautta. Perhe on systeeminen ja siinä kaikki vaikuttaa kaikkeen. Perheen sisällä ilmenee alasysteemejä, esimerkiksi vanhempien parisuhde. Perhe itsessään on jonkin systeemin alasysteemi, ja näin ollen muun muassa työpaikat koulut ym. ulkopuoliset tekijät vaikuttavat myös perheen elämään, joka on tärkeää ottaa huomioon tarkasteltaessa perhettä. Systeemi-sessä näkemyksessä huomio kiinnitetään suhteisiin, ja näistä keskeisin on vuorovaikutus. Systeemeissä asioilla on kehämäisiä vaikutuksia, esimerkiksi vanhemman työpäivä menee huonosti, niin huono olo saattaa siirtyä transferenssina eli tunteen siirtona perheen sisälle jonka jälkeen perheen lapsi taas siirtää tunteen edelleen seuraavana päivänä koulussa, tai jo samana päivänä kotona kiukuttelemalla. Perhesysteemi voi olla avoin tai sulkeutunut, ja siellä voi olla liittoumia tai salaisuuksia, jotka kaikki vaikuttavat perheen dynamiikkaan. (Rönkkö & Rytönen 2010, 89-93, 96, 110, 112.)

3.2 Perhetyö

Perhetyötä on vaikea määritellä, mutta voidaan selkeästi erottaa perhetyö ja perhepalvelu toisistaan. Perhepalvelu on vapaaehtoista palvelua, jota perhe hakee itse. Perhetyö taas on tavoitteellista, suunniteltua ja siinä tehdään jotakin konkreettista tai puututaan johonkin konkreettiseen. Perhetyön piiriin perhe ohjataan yleensä muualta. (Rönkkö & Rytönen 2010, 29.)

Järvinen ym. (2007,15) määrittelevät perhetyön ”yhteiskunnalliseksi ja sosiaalisesti työksi, jonka tavoitteena on perhekohtaisesti ratkaista ihmisen arkielämässä esille tulleita haastavia elämäntilanteita ja ongelmia”. Perhetyön tehtävä on tukea perheitä selviytymään arjessa ja rohkaista eteenpäin, ja samalla auttaa sietämään elämän erilaisia asioita. Perhetyön kautta myös levitetään elämäkokemusten kautta syntynyttä tietoa ja taitoa. Perhetyöllä pyritään vahvistamaan sosiaalisesti, taloudellisesti, fyysisesti ja emotionaalisesti perhettä. Perhetyö myös tasa-arvoistaa elämänedellytyksiä ja toimintamahdollisuuksia perheissä. (Uusimäki 2005,41.)

Perhetyön kohteena ovat perheet, joilla kaikilla ovat erilaiset tuen ja avun tarpeet. Perhetyössä kohdataan sekä hyvinvoivia, että kriisiytyneitä perheitä. Perheen tilanne on myös hyvin erilainen eri vaiheissa perhetyötä. Jokaisella perheellä on omat tavoitteet joiden mukaan työn kesto ja intensiivisyys määräytyvät. Perhetyössä painottuu ratkaisukeskeinen näkökulma ja voimavarakeskeisyys. Perhetyössä vallitsee toiveikkuus ja usko perheen selviytymiskykyisyyteen. Perhetyön perimmäisenä tavoitteena on aina perheen itsenäinen selviytyminen arjesta, perheen hyvinvoinnin lisääntyminen, ja kyky hakeutua tarvittaessa ajoissa palvelujen piiriin. (Järvinen ym. 2007,15.)

Perhetyöhön kuuluu perheen tuen tarpeen tunnistaminen ja siihen vastaaminen. Perheen tarpeet tunnistetaan, kun perheenjäsenet tuovat ne esille keskusteluissa, tai työntekijä osaa ottaa asioita puheeksi havaintojensa ja kokonaisarvioinnin mukaan. Perhetyöhön kuuluu perheen voimavarojen tunnistaminen ja niiden vahvistaminen, voimavara- ja ratkaisukeskeiset keskustelut, neuvonta, ohjaus, lastenhoitoapu, tukijärjestelmien kartoittaminen ja niistä informoiminen. Perheen kanssa pohditaan yhdessä perheen selviytymistä arjessa, perheen vuorovaikutusta, parisuhdeasioita ja perhesuhdeasioita. (Järvinen ym. 2007, 16.)

3.3 Ennaltaehkäisevä perhetyö ja lastensuojelun perhetyö

Lastensuojelulaki määrittelee perhetyön yhdeksi avohuollon tukitoimeksi. Uusi sosiaalihuoltolaki taas määrittelee perhetyön myös ennaltaehkäiseväksi tukimuodoksi. Perhetyö voidaankin jakaa ennaltaehkäisevään perhetyöhön ja lastensuojelun perhetyöhön.

Ennalta-ehkäisevä perhetyö on pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä, jonka tavoitteena on ylläpitää perheen hyvinvointia ja ennaltaehkäistä perheen muutostilanteisiin liittyviä riskejä. Perhetyön tehtävänä on tukea perhettä ja auttaa löytämään perheen omat voimavarat. Ennaltaehkäisevää perhetyötä tehdään neuvoloissa, kouluissa, päiväkodeissa ja lastensuojelun perhetyöntekijät. (Järvinen ym. 2007,35.)

Lastensuojelun perhetyö on avohuollon tukitoimi, jonka tavoitteena on edistää ja tukea lapsen kehitystä sekä tukea ja kasvattaa lapsesta huolehtivien henkilöiden kasvatuskyykyä ja -mahdollisuuksia. Perhetyö voi olla esimerkiksi tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta tai tukea lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseksi. Perhetyö järjestetään sen mukaisesti, miten lasten asioista vastaava sosiaalityöntekijä on arvioinut tuen tarpeen asiakassuunnitelmaan. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Lastensuojelun perhetyö on aina sosiaalityöntekijän päätöksellä annettavaa perhetyötä. Lastensuojelullinen perhetyö on aina suunnitelmallista ja tavoitteellista sekä usein intensiivistä. Työskentelyn tavoitteena on perheen tilanteen selvittely ja arviointi, sekä työskentely muutoksen aikaansaamiseksi, joka tukee lasta ja perhettä. Lastensuojelun perhetyössä asiakasperheiden tilanteet ovat jo usein kriisiytyneet ja ongelmat kasautuneet, ja lapsen kasvun ja kehityksen on jo todettu olevan vaarassa kodin olosuhteiden vuoksi. Lastensuojelullinen perhetyö on usein pitkäkestoista ja perheet voidaan velvoittaa ottamaan perhetyötä vastaan. Lastensuojelun perhetyössä tuki ja kontrolli ovat läsnä, joka voi aiheuttaa ristiriitoja, mikäli perhe ei ole halukas ottamaan perhetyötä vastaan. (Järvinen ym. 2007, 43- 44.)

Lastensuojelun perhetyön tavoitteet määritellään asiakassuunnitelma palaverissa yhteistyössä perheen, sosiaalityöntekijän ja perhetyöntekijöiden kanssa. Asiakkaan tilanteesta riippuen asiakassuunnitelmapalaveriin ja perhetyön tavoitteiden laatimiseen voi osallistua myös muiden alojen työntekijöitä. (Järvinen ym. 2007, 43-44.) Perhetyön sisältö voi koostua esimerkiksi vanhemmuuden tukemisesta, lasten kasvatuksessa ja hoidossa ohjaamisesta, vanhempien ohjaamisesta erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa, perheen vuorovaikutustaitojen tukemisesta, kodin ja arjen hallinnan ohjauksesta, parisuhteen tukemisesta, perheen toimintakyvyn vahvistamisesta uusissa elämäntilanteissa tai kriiseissä sekä perheen ja sen jäsenten sosiaalisten verkkojen vahvistamisesta. (Vilen, Seppänen, Tapio & Toivonen 2010, 26.) Suunnitelmallisen työskentelyn edistymisen seuranta ja arviointi on myös osa yhdessä tehtävää työtä (Järvinen ym. 2007,44).

4 Sijaishuolto

4.1 Oikeudellinen näkökulma sijaishuoltoon

Lastenkoti Kaarisilta tarjoaa lastensuojelulain mukaista sijaishuoltoa sijoitetuille lapsille. Lastensuojelulain mukaan sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai avohuollon tukitoimenpiteenä sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuoltoa voidaan laitoshuollon lisäksi järjestää myös perhehoitona, taikka muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee keskittyä huostaanoton perusteisiin ja lapsen hoidon tarpeisiin, sekä sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee

ottaa huomioon myös lapsen kielellinen, kulttuurillinen ja uskonnollinen tausta. Laitoshuoltoa järjestetään, jos lapsen huoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Lapsen ollessa sijoitettuna sijaishuoltoon on lastensuojelun työntekijän ja sijaishuollosta vastaavan työntekijän toimittava yhteistyössä sijoitetun lapsen ja hänen vanhempien ja huoltajien kanssa lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi (Lastensuojelulaki 417/2007). Sijaishuollossa lapselle on turvattava hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen ja sijaishuoltopaikan on tuettava ja edistettävä lapsen ja hänen vanhempiensa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpitoa. Sijaishuolto on järjestettävä niin, että sijoituspaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin ihmisiin. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Lastensuojelun periaatteena on käyttää ensisijaisesti avohuollon tukitoimia. Sijaishuolto on kuitenkin järjestettävä viivytyksettä, mikäli lapsen etu niin vaatii. Sijaishuoltoa toteutettaessa on aina tavoitteena lapsen edun mukaisesti perheen jälleen yhdistäminen ja sijoituksen väliaikaisuus. (Hämeen-Anttila 2017,229.)

4.2 Sijoittamisen syyt

Syyt lasten tarvitsemaan suojeluun ovat vaihdelleet eri aikakausina, mutta aina niiden taustalla on ollut lasten kokema turvattomuus (Hämeen-Anttila 2017,225). Vuosina 2014-2015 Terveyden ja hyvinvointilaitoksen tutkimus- ja kehittämishankkeessa; Huostaanoton syyt, taustat, palvelupolut ja kustannukset (HuoSta-hanke) selvitettiin lasten sijoituksen taustalla olleita syitä. Tutkimukseen osallistui 12 kuntaa ja 410 lasta 368 eri perheestä. Tutkimukseen osallistuneista lapsista puolet oli teini-ikäisiä ja 28% oli alle kouluikäisiä. (Heino, Hyry, Ikkäheimo, Kuronen & Rajala 2016,103.)

Tutkimuksessa sosiaalityöntekijät arvioivat dokumenttien, tietojensa ja arvojensa pohjalta mitkä tekijät johtivat lapsen sijoittamiseen. Tutkimuksen aineistossa vanhempien ongelmat liittyivät useimmiten (58%) uupumukseen ja jaksamattomuuteen. Vanhempien avuttomuus ja osaamattomuus olivat taustalla 32%:ssa, sekä 50% :ssa nousi esiin kasvatustyylin sopimattomuus. 50%:n sijoituksen syynä oli perheen sisäiset tai uusperheen väliset vuorovaikutusongelmat ja ristiriidat. Perheväkivaltaa tai sen uhkaa oli 23%:ssa tapauksista. Vanhempien ongelmista yleisin oli mielenterveysongelmat (33%) tai vanhemman alkoholin käyttö (26%). Uutena ilmiönä nousi esille 24%:ssa tapauksista, joissa vanhemman toiminnan ohjaamisessa ei ole onnistuttu ja 10%:ssa vanhempien huolto- tai asumisriidat. (Heino ym. 2016,6-7.)

Lapsien tilanteen taustalla näkyi 35%:ssa identiteetin rakentamiseen liittyvät ongelmat ja vaikeudet kaverisuhteissa 25%:ssa. Ristiriitoja vanhempien kanssa oli 49%:lla ja koulunkäynnin ongelmia 47%:lla. Lasten psyykinen oireilu oli 37%:ssa taustalla. Lasten alkoholin käyttö 14%:ssa ja huumeiden ja muiden päihteiden käyttö 13%:ssa. (Heino ym 2016,7.)

Tutkimuksessa huomattiin, että sijoitettujen lasten elämä oli ollut jatkuvaa muutosta. Lapset olivat kokeneet perhesuhteiden muutoksia ja muutoksia kasvuympäristössä ja asuinympäristössä. (Heino ym 2016,103-104.) Muutoksilla oli tutkimuksen mukaan kielteisiä ja positiivisia vaikutuksia, mutta useimmiten muutokset vaikuttivat kielteisesti lapsen elämään. (Heino ym. 2016,54.)

Sijoitettujen lasten perheiden sosioekonomista taustaa selvitettiin myös tutkimuksessa. Merkittävää tutkimuksessa oli, että yhteiskunnallinen huono-osaisuus oli kasaantunut pienten lasten perheisiin. Alle kouluikäisten lasten äideistä joka neljäs oli eläkkeellä tai pitkäaikaissairas ja joka viides työtön. (Heino ym. 2016, 104.) Arvioiden mukaan joka kolmas kaikista lapsista asui perheessä, joissa rahankäyttöä ohjattiin lapsen tarpeiden mukaan. Joka viides lapsista asui taas perheessä, joissa muut asiat kuin lapsen tarpeet ohjasi rahojen käyttöä. (Heino ym. 2016,67.) Tutkimuksessa ilmeni myös, että ennen tätä sijoitus kertaa 85%:a lapsista oli ollut sijoitettuna aiemmin, joista lähes puolet kiireellisesti sijoitettuna. (Heino ym. 2016, 105.)

5 Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (FSHKY) on perustettu vuoden 2014 alusta. Vuoden 2014 alusta Forssan, Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän sosiaalihuollon palvelut siirrettiin saman organisaation alaisuuteen lasten päivähoitoa lukuun ottamatta. Terveystuoltopalvelut on järjestetty yhteisesti kuntayhtymässä jo vuodesta 2001 alkaen. (Hyvinvointikuntayhtymä 2016.)

Kuntayhtymällä on kuusi palvelualueita, joita ovat perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoito, mielenterveys- ja päihdetyö, aikuissosiaalityö, vanhustyö ja perhepalvelut. Perhepalveluiden palvelu-alueeseen kuuluu lastensuojelu, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä perheneuvola ja oppilashuolto. Palvelualueita johtaa kuntayhtymän hallitus ja kuntayhtymää johtaa yhtymäjohtaja apunaan johtoryhmä ja alaisuudessaan keskushallinto. (Organisatiokaavio 2016.)

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä järjestää lastensuojeluna lapselle ja perheelle erilaisia avohuollon tukitoimia. Lapsen tilanteen niin vaatiessa on mahdollisuus järjestää lapsen

hoito ja kasvatusta kodin ulkopuolella. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymässä toimii lastenkoti Kaarisilta, joka on kiinteässä yhteydessä sosiaalityön yksikön kanssa. (Lastensuojelu 2016.)

5.1 Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä ja lastensuojelun tilastot

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymään kuuluvien kuntien (Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä) lastensuojelun tilastot on poimittu Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen julkistamasta tilastoraportista Lastensuojelu 2016.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän alueella (Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä) on tehty lastensuojeluilmoituksia vuonna 2016 yhteensä 700 kappaletta. Aiempien vuosien vastaavat luvut olivat vuonna 2015 686 kappaletta ja vuonna 2014 676 kappaletta. (Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017.)

Tilaston mukaan 0-20 vuoden ikäisiä lapsia, jotka ovat olleet avohuollon asiakkaina on ollut vuonna 2016 FSHKY:n alueella yhteensä 284 henkilöä. Avohuollon asiakkaina 0-20 vuoden ikäisiä lapsia prosentuaalisesti vastaavasta ikäryhmästä on ollut vuonna 2016 Forssassa 4,2% (139 henkilöä), Humppilassa 3,7% (19 henkilöä), Jokioisilla 4,7% (60 henkilöä), Tammelassa 3,4% (49 henkilöä) ja Ypäjällä 3,5% (17 henkilöä). (Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017.)

Vuonna 2015 FSHKY:n alueella avohuollon asiakkaina oli 439 0-20vuotiasta lasta. Vuoden 2015 vastaavat luvut kunnittain ovat olleet Forssassa 6,4% (213 henkilöä), Humppilassa 6,7% (36 henkilöä), Jokioisilla 6,8% (92 henkilöä), Tammela 5,0% (74 henkilöä) ja Ypäjällä 4,9% (24 henkilöä). (Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017.)

Tilaston mukaan kodin ulkopuolelle sijoitettuja on FSHKY:n alueella yhteensä 139 henkilöä. Forssassa kodin ulkopuolelle on sijoitettu 88 henkilöä, Jokioisilla 24 henkilöä, Tammelassa 21 henkilöä ja Ypäjällä kuusi henkilöä. Humppilassa kodin ulkopuolelle on sijoitettuna alle 5 henkilöä ja niitä ei tilastoraportissa raportoida. Kaikista FSHKY:n alueella kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista 44 henkilöä on laitoshuollossa. (Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017.)

Vuonna 2015 FSHKY:n alueella kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia oli 130 henkilöä. Vuoden 2015 vastaavat luvut kunnittain ovat olleet Forssassa 84 henkilöä, Jokioisilla 21 henkilöä, Tammelassa 19 henkilöä ja Ypäjällä kuusi henkilöä. Humppilassa kodin ulkopuolelle on ollut sijoitettuna alle 5 henkilön ja niitä ei ole tilastoraportissa esitetty. (Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017.)

Avohuollon asiakkuuksien väheneminen todennäköisesti johtuu siitä, että sosiaalihuoltolaki kokonaisuudistettiin 1.4.2015, jolloin lastensuojelulakia uudistettiin ja 2 luku, joka käsitteli lastensuojelun ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttamista, siirrettiin sosiaalihuoltolakiin. Osa lastensuojelun avohuollon tukitoimista siirrettiin uudistuksen yhteydessä sosiaalihuoltolakiin, ja näin ollen ne ovat saatavilla ilman lastensuojelun asiakkuutta. (Saastamoinen 2016,42.)

Heino ym. (2016, 106-107) toteaa kuitenkin HuoSta-hankkeen loppuraportissa, että lakiuudistuksen ja palveluiden uudelleen järjestämisen jälkeen lapsen on entistä vaikeampi päästä lastensuojelun asiakkuuteen. Tämä on tarkoittanut, että lapselle on järjestetty peruspalveluita ilman asiakkuutta, mutta toisaalta sitä, että niiden lapsien ja perheiden tarpeisiin, jotka ohjautuvat lastensuojelun asiakkuuteen, on entistä vaikeampi vastata. On olemassa jo viitteitä siitä, että sijoitukset eivät vähenekään, vaan voi käydä päinvastoin.

Lastensuojeluilmoitukset nousivat vuonna 2016 koko valtakunnan tasolla 6% (Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017). Lastensuojeluilmoituksen kynnyks on ollut aina matala, mutta sitä madallettiin entuudestaan vuonna 2008 lastensuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä, sekä viimeisimmän lastensuojelulain muutoksen yhteydessä 2015. Lapsen olosuhteista ei entiseen verrattain tarvitse olla enää selvää edes sen, tarvitseeko lapsen lastensuojelun tarve selvittää, riittää, että lapsen tilanne vaatii mahdollista lastensuojeluntarpeen selvittämistä. (Saastamoinen 2016,140-141.)

Ilmoituskynnyksen madaltuminen saattaa osaltaan selittää, miksi lastensuojeluilmoitusten määrä on noussut. Saastamoisen mukaan (2016,129) lastensuojeluilmoitusten määrä kertoo myös sen, että peruspalveluissa lapsen tilanteeseen ei puututa riittävän varhain ja yhteistyö viranomaisten välillä on toimimatonta. Peruspalvelujen henkilöstön varhaisella puuttumisella ja tuella kyettäisiin keventämään lastensuojelun kuormitusta.

6 Yhteistyö lastensuojelussa

Kyky tehdä yhteistyötä on ihmiskunnan evoluution kannalta tärkeää, ja se on ollut myös ihmisen kehityksen kannalta tärkeää. Yhteistyön voimin on aina ratkottu eteen tulleita ongelmia ja voitettu sisäisiä ja ulkoisia vihollisia. Nykymaailmassa yhteistyön tarve on haastavampaa nähdä, kuin aiemmin. Yhteistyössä tavoitteena on toimia siten, että yhteinen tavoite tunnustetaan, ja saavutetaan tehokkaasti sekä onnistuneesti. Yhteistyö ei ole siis pelkästään toimintaa yhteisen tavoitteen eteen. Yhteistyössä korostuvat sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus. Jokaisella ihmisellä on jo syntyessään valmiuksia yhteistyöhön, mutta yhteistyötä tehdään eri tasoilla. Monimutkaisempia asioita käsiteltäessä korostuu yhteinen kieli ja käsitteet, sekä vuorovaikutuksen säännöt. (Isoherranen 2008, 27.)

Lapsen oikeus onnelliseen ja turvalliseen lapsuuteen on laeilla turvattu. Lapsen oikeuksien toteutuminen tarkoittaa, että lapsi saa kasvaa ja elää turvallisissa olosuhteissa ja hyvän huolenpidon alaisena. Jokaisen lasta kohtaavan aikuisen velvollisuus on lapsen oikeuksien toteuttaminen, ja tämä edellyttää lapsen ja hänen perheensä kanssa toimivien henkilöiden saumatonta yhteistyötä. Rakenteiden, toimintatapojen ja prosessien on oltava tässä yhteistyössä aukoton kokonaisuus. (Saastamoinen 2016, 281.)

Hallintolain 10§ säädetään viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja siihen liittyvästä velvoitteesta. Hallintolain säännöksessä on kyse yhteistyövelvoitteesta, jossa viranomaiset toimivat oman hallinnonalansa tehtäviä tehden. Viranomaisia koskee tällöin omat toimivaltuudet ja salsapitovelvollisuudet. (Hallintolaki 434/2003.)

Viranomaisten välisellä yhteistyöllä on iso merkitys lapsen suojelussa. Viranomaistoiminnassa on kuitenkin aina huomioitava lapsen etu ja sen toteutuminen, eikä se saa vaarantua. Toimiva yhteistyö viranomaisten välillä luo asiakaslähtöisen ja laadukkaan palvelukokonaisuuden joka voi koostua eri hallintoalojen palveluista. Toimiva yhteistyö auttaa tunnistamaan lapsen elämän riskitekijät mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin tarpeenmukainen tuki ja palvelut pystytään tarjoamaan oikea-aikaisesti. Lapsen suojelussa keskeistä on hahmottaa lapsen kokonaistilanne ja sen perusteella arvioida tuen tarve. Tämän saavuttamiseksi viranomaisten välillä on vaihdettava asiantuntemusta ja koottava lasta koskevat tiedot yhteen. (Saastamoinen 2016, 61-62.)

Viranomaisten tai ammattiryhmien välistä yhteistyötä kutsutaan moniammatilliseksi yhteistyöksi. Moniammatillista yhteistyötä terminä on haastavaa määritellä. Isoherranen (2012,5) määrittelee väitöskirjassaan moniammatillisen yhteistyön sosiaali- ja terveysalalla tiimipohjaiseksi, asiakaslähtöiseksi ja yhteisölliseksi asiantuntijatyöksi. Herrasen väitöskirjassa keskeisiksi haasteiksi moniammatillisessa yhteistyössä nousi; sovitusti joustavat roolit, tiimityön ja vuorovaikutustaitojen oppiminen, vastuukysymysten määrittely sekä yhteisen tiedon luomisen käytännöt. Haasteeksi koettiin myös organisaation rakenteet, jotka eivät tue yhteisen tiedon luontia ja yhteisen toimintamallin kehittämistä.

Payne (2000,9) määrittelee moniammatillista työtä siten, että eri ammattiryhmät sopeutuvat ja ottavat toiset ammattiryhmät huomioon, ja joiden kanssa ovat vuorovaikutuksessa samalla yhdistäen tietojaan, taitojaan ja toimija vastuitaan.

Kenny (2002,65) taas määrittelee moniammatillista yhteistyötä siten, että siinä eri ammattiryhmien tiedot ja taidot yhdistyvät päätöksenteossa monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Lockhard-Wood (2000,276-280) määrittelee moniammatillista yhteistyötä prosessina jossa ammattilaiset käsittelevät yhteistä ongelmaa. Ammattilaisten tulee toimia tasavertaisesti ja toisiinsa kunnioittaen. Ammattilaiset jakavat tietämystään ja yhteistyö on suunnitelmallista, jossa asiakkaan tarpeet ovat toiminnan keskiössä.

Rönkön ja Rytkösen (2010,286) mukaan systemisesti ajateltuna moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavat viisi eri näkökulmaa:

- 1) Työntekijän ajatteluun ja tulkintaan vaikuttavat hänen arvonsa, asenteensa, käsitykset, tiedot ja taidot.
- 2) Organisaation säännöt, tavoitteet, toimintatavat ja odotukset taas suuntaavat työntekijöiden toimintaa
- 3) Organisaation, työyhteisön ja työntekijöiden vastavuoroisuus on yksi näkökulma
- 4) Työskentelyyn tuovat uuden vastavuoroisuuden tason myös asiakasperheet ja heidän odotukset, näkemykset ja tarpeensa
- 5) Viidennen näkökulman yhteistyölle tuovat kulttuurinen ja yhteiskunnallinen ympäristö, koska kaikki toiminta tapahtuu tietyssä ajassa ja ympäristössä.

Moniammatillisen yhteistyön onnistumiseen vaikuttaa työntekijöiden, työyhteisöjen ja koko organisaation kyky korjata virheitä ja häiriöitä kyseenalaistamalla työyhteisössä vallitsevia perusolettamuksia ja normeja. Työntekijöiden reflektointi ja omien ja toisten ajastusten kyseenalaistaminen hyvässä hengessä on keskeistä. Parempien toimintatapojen löytyessä on työntekijöiden ja työyhteisöjen kyettävä luopumaan omista ajatus- ja toimintamalleista. Lastensuojelussa vastaava sosiaalityöntekijä on usein se henkilö, joka koordinoi moniammatillista yhteistyötä ja asiantuntemusta perheen parhaaksi (Rönkkö & Rytönen 2010, 288.)

7 Aiemmat tutkimukset

Lastenkodin ja perhetyön yhteistyöstä erillisinä työyhteisöinä oli haastavaa löytää aiempia tutkimuksia. Lastenkodin omasta perhetyöstä löytyi tutkimuksia ja lisäksi perhetyön prosessien kehittämistä. Forssan kaupungille on tehty kehittämishanke lastensuojelun yhteistyökäytänteistä, jonka tuloksia Pohjalainen esittelee omassa ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään.

Pohjalainen (2013,70) teki ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä kehittämishankkeen Forssan kaupungille lastensuojelun yhteistyökäytäntöjen selkiyttämiseksi. Pohjalaisen opinnäytetyössä nousi esiin, että ongelmalliseksi työntekijöiden välillä koettiin tiedonsiirto. Kehittämishankkeessa tiedonsiirtoa selkiytettiin muun muassa palaverikäytännöillä. Pohjalai-

sen kehittämishankkeessa lastenkodissa tehtävä yhteistyö vanhempien kanssa puhutti. Työ koettiin ajoittain haasteelliseksi johtuen lapsien erilaisista suhteista vanhempiin. Kehittämishankkeessa suunniteltiin erillistä keskustelua lastenkodissa vanhemmille jonka tarkoituksena olisi kehittää yhteistyötä vanhempien kanssa ja pitää heidät tiiviimmin mukana lapsen elämässä. Vanhemmille tehtäisiin oma suunnitelma ja toteutuksesta vastaisi lastenkoti Kaarisilta. Pohjalaisen kehittämishankkeen tuotoksena syntyi vuosikello, johon kerättiin kaikkia lastensuojelun työntekijöitä koskevat tapahtumat. (Pohjalainen 2013, 72.)

Kivelä (2012, 22-23) tutki opinnäytetyössään Nuorisokoti Mainingan perhetyön kehittämistä. Nuorisokoti Mainingassa nuorisokodin ohjaajat vastaavat yhdessä johtajan kanssa perhetyöstä. Nuorisokodissa perhetyö alkaa nuoren sijoituksen alkaessa, ja sen määrä ja tapa on sovittu hoitosuunnitelmassa. Tutkimuksen tuloksissa ilmeni, että nuorisokodin ohjaajat kokivat kaiken perheen kanssa tehtävän työn perhetyöksi. Työntekijät näkivät kuitenkin kotikäynneillä ison merkityksen ja kokivat, että vanhemmille on annettava kaikki mahdollinen tuki sijoituksen aikana. Nuorisokodilla oli järjestetty yhteisiä tapahtumia, johon lapsien perheet osallistuvat. Tapahtumien tavoitteena oli ollut mahdollistaa vertaistuki ja luoda yhteisöllisyyttä. Ongelmalliseksi työntekijät kokivat sen, että perhe saattaa tuntea perhetyön tarkkailuksi. (Kivelä 2012 26-27.)

Vaarala (2017, 21-25) kehitti opinnäytetyössään kotiutumisosprosessin vastaanottokodille ja tehostetulle kotiuttavalle perhetyölle. Vaaralan mallissa kotiuttamista valmistellaan vastaanottokodissa jo sijoituksen aikana. Valmistellessa kotiuttamista perheen kanssa keskustellaan minkälaista tukea he toivovat. Ihanne tapauksessa perhetyö tulee mukaan työskentelyyn ennen sijoituksen päättymistä. Tiedonsiirto koettiin tärkeäksi perheen siirtyessä palvelusta toiseen, päällekkäin työskentely turvasi myös tiedonsiirtoa.

Pietilä (2017, 19) selvitti opinnäytetyössään Lystimäen lastensuojelupalveluille, millainen on toimiva perhetyön prosessi nuoren avohuollon sijoituksen aikana. Pietilä selvitti myös minkälaisia erityispiirteitä perhetyön prosessi saa nuoren itsenäistyessä tai sijoituksen päättyessä. Lystimäen lastensuojelupalveluissa toimintatapana on, että lapsen muuttaessa Lystimäkeen pidetään aloituspalaveri perheen kesken, jossa kartoitetaan perheen toiveita ja odotuksia. Palaverissa kartoitetaan myös perheen verkostoa. Nuoren sijoituksen aikana on työskentelyvaihe, jonka tavoitteet on laadittu aloituspalaverissa. Tavoitteisiin vaikuttaa se onko lapsi palaamassa kotiin vai itsenäistymässä. (Pietilä 2017, 24-27.)

Toimiva perhetyön prosessi on tutkimuksen mukaan suunnitelmallinen, joustava ja sillä on yksilöllinen kehityskaari. Prosessi rakentuu yhdessä perheen, työntekijöiden, sosiaalityöntekijän ja mahdollisten muiden verkostojen kanssa. Tutkimuksen mukaan avoin keskustelu ja yhteis-

ymmärrys siitä mikä tilanne on ja mihin suuntaan tavoitteet ovat, tulisi luoda jo alussa. Toimivassa prosessissa työntekijät ottavat myös vastuuta ja nostavat epäkohtia esiin. (Pietilä 2017,39.)

Itsenäistyvän nuoren kohdalla erityispiirteeksi nousi tukiverkon vahvistaminen ja arjen taitojen vahvistaminen. Kotiin palaavan nuoren kohdalla erityispiirteeksi nousi tiivis yhteistyö perheen kanssa ja työskentelyn suuntaus kotiin päin. (Pietilä 2017,40.)

8 Tutkimusasetelma, tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyö toteutettiin yhdessä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän (FSHKY) lastensuojelun kanssa, ja sille on myönnetty tutkimuslupa (liite 1). Opinnäytetyön tekeminen lähti työelämän tarpeesta ja sitä on suunniteltu yhdessä työelämän ohjaajan Elina Latvalan kanssa, joka toimii Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun perhetyön vastaavana ohjaajana sekä lastenkodin johtajana.

Tämän opinnäytetyön on tarkoitus kartoittaa yhteistyötä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välillä tällä hetkellä ja mitä työntekijät toivovat yhteistyöltä tulevaisuudessa. Lisäksi opinnäytetyössä kartoitetaan mitä esteitä yhteistyölle on tällä hetkellä. Tutkimuksen avulla etsitään ja pyritään löytämään uusia näkökulmia ja selvitetään ilmiötä.

Opinnäytetyön tutkimuksella pyritään vastaamaan sille asetettuihin tutkimuskysymyksiin, joita ovat:

- 1) mitä esteitä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisessä yhteistyössä on ja
- 2) mitkä tekijät edistävät yhteistyötä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välillä.

Opinnäytetyön tutkimuksen avulla nostetaan esille yhteistyötä heikentäviä tekijöitä ja pyritään löytämään keinoja yhteistyön lisäämiseksi, ja näin ollen lastensuojelun palveluiden laadun parantumiseksi.

Päädyin opinnäytetyössäni laajaan teoreettiseen viitekehykseen, jotta se ennen kaikkea toisi esille ilmiön monimutkaisuuden. Laaja teoreettinen viitekehys tarjoaa myös oikotien kommunikoinnille, järjestellee ja luo ideoita, ja paljastaa piilossa olleita oletuksia. Teoreettinen viitekehys myös luo selityksiä, ennusteita ja voi osoittaa erillisten ongelmien yhteenkuuluvuuden. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009,141-142.) Opinnäytetyön teksti on myös pyritty pitämään pääosin arkikielisenä ilman ammattisanastoa, jotta se olisi kaikkien luettavissa ja ymmärrettävissä.

8.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa on sovellettu eri tutkimusstrategioita. Kvalitatiivisen tutkimuksen ominaisia piirteitä on, että tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, joka on kerätty todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa, ja siinä luotetaan ihmisiin aineiston tuottamisessa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija luottaa ihmisten kertomuksiin, enemmän kuin mittausvälineisiin. Tutkimuksessa on tarkoitus löytää odottamattomia seikkoja, joten lähtökohtana ei ole teorian testaaminen vaan aineiston monipuolinen ja tarkka analysointi. Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan aineiston keruu tapoja, joissa tutkittavien ääni ja näkökulmat pääsevät esille. Laadullisessa tutkimuksessa kohdejoukko on tarkasti valittu ja tutkimussuunnitelma muotoutuu osittain tutkimuksen edetessä. Laadullisessa tutkimuksessa tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja se näkyy aineiston tulkinnessa. (Hirsijärvi ym. 2009, 164.)

Opinnäytetyössä sovelletaan fenomenologista tutkimusotetta, jonka tavoitteena on selvittää ihmisten käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Fenomenologiseen lähestymistapaan kuuluu ilmiön kontekstin eli taustamaailman ymmärtäminen, koska sen avulla erilaiset käsitykset tutkittavasta ilmiöstä kiinnitetään kohdeilmiöön. Aineistoa ei siis tule käsitellä irrallisina käsityksinä, vaan merkityksinä omasta kontekstistaan. Tavoitteena onkin onnistua esittelemään se konteksti, johon aineiston käsitykset liittyvät. Fenomenologisen ajattelun taustalla vaikuttaa se, että ihmisten kokemukset ovat aina tilanne- ja aikasidonnaisia. (Rissanen 2006.) Tutkimuksessa hahmotetaan siis ilmiön kuvauksen lisäksi syvempien merkitysten ymmärtämistä ja tutkittavan kokemusten ymmärtämistä.

Fenomenologisen tutkimusotteen taustalla on ajatus, että tutkijalla on esiymmärrys asiasta, jotakin joka antaa perustan ymmärtää tutkittavaa ilmiötä. Ensimmäisessä vaiheessa tutkijan on tiedostettava oma esiymmärryksensä asiasta, jotta hän voi etäännyä siitä ja kyseenalaistaa sen. Tutkimuksen aineiston analyysissä pyritään tekemään kuvaus tutkittavasta ilmiöstä, joka myötäilee tutkittavan puhetta tai tekstiä. Tarkoituksena on saada esiin tutkittavan näkökulma tutkittavaan ilmiöön. Fenomenologinen tutkimusote ei ole kiinnostunut puheen tauoista tai yksittäisistä sanavalinnoista, vaan tutkittavan tuottamista ilmiön merkityssuhteista ja merkityskokonaisuuksista. Merkityssuhteiden ja -kokonaisuuksien näkeminen on riippuvainen tutkijan merkityksen tajusta, joka syntyy elämäkokemuksen kautta. Tutkijaa ohjaa merkityskokonaisuuksien näkemiseen tutkijan oma merkityksen taju, tutkimusongelma ja tutkimusaineisto. Tutkimusongelman tehtävänä on suunnata mielenkiinto siihen, mikä on tutkimuksen kannalta olennaista. Tutkijan lopullinen tulkinta on piilossa merkityskokonaisuuksien välissä, ja se on

saatettava takaisin siihen taustamaailmaan, josta se on irrotettu. Merkityskokonaisuudet saatetaan taustamaailmaan esimerkiksi teorioiden ja aiempien tutkimusten avulla. (Vilkkä 2005, 137-138.)

Fenomenologinen lähestymistapa edellyttää tutkijan oman kokemuksen esiymmärryksen tiedostamista ja pohtimista, jotta siitä voi etäännyä. Oma esiymmärrykseni lastensuojelun sisällä vallitsevasta yhteistyöstä on muodostunut pääosin koulutuksen ja teorian kautta. Esiymmärrykseeni on varmasti vaikuttanut myös lyhyet työharjoittelut, jotka ovat tapahtuneet lastensuojelussa. Esiymmärrykseni yhteistyöstä lastensuojelun sisällä rajoittuu lähinnä lakien antamiin reunaehtoihin. Oma ammattietiikkani ja tapa, jolla haluan tulevaisuudessa tehdä työtä vaikuttavat myös esiymmärrykseeni ja haluan tarkastella perhettä systeemisesti ja tukea koko systeemiä, en vain osaa siitä. Koko systeemin tukeminen vaatii yhteistyötä, ja se voi olla hyvinkin laajaa, koska perheen asioita voi olla hoitamassa ja tukemassa useita eri tahoja. Pidän yhteistyötä ja sen toimivuutta erittäin tärkeänä. Ennakkokäsitykseni, joka on pääosin muodostunut kirjallisuuden perusteella oli, että valtakunnallisesti yhteistyö ei toimi niin kuin lait velvoittavat ja ohjaavat toimimaan.

8.2 Aineiston keruu

Tutkimuksen piiriin kuuluivat FSHKY:n lastensuojelun perhetyön työntekijöitä 11 kappaletta, lastenkoti Kaarisillan työntekijöitä 8 kappaletta, sosiaalityöntekijöitä 4 kappaletta ja lastensuojelun sosiaalihjaajia 5 kappaletta. Pohdittaessa otantaa, päädyttiin valitsemaan kaikki, koska työntekijöiden lukumäärä yhdessä on 28 kappaletta, joten aineistosta ei tule liian suuri, vaikka kaikki vastaisivat.

Tutkimus suoritettiin e-lomaketta käyttäen ja vastaajille lähetettiin sähköpostikutsu tutkimukseen, joka sisälsi saatekirjeen (liite 2). Saatekirje löytyi myös tutkimuslomakkeen alusta. Sähköpostissa oli myös linkki kyselyyn, jota napauttamalla vastaaja ohjattiin tutkimuslomakkeen sivuille. Tutkimuslomake löytyy liitteenä 3. Sähköpostin lähetyksestä vastasi työelämän-ohjaaja, jolla oli tutkimukseen kuuluvien työntekijöiden sähköpostit tiedossa.

Sähköiseen kyselyyn päädyttiin, koska työntekijöillä on kiire ja työpäivät voivat muuttua äkistikin. Vastaajat saivat sähköisen lomakkeen ansiosta valita itselleen parhaan ajankohdan vastauksen jättämiseen, jolloin työntekijät pystyivät vastaamaan tutkimukseen asiakastyön kärsimättä. Tutkimukseen osallistuvien vastaukset tallentuivat suoraan tietokantaan, ja halutesaan tutkimuslomakkeen pystyi jättämään kesken, ja palaamaan täydentämään tai muokkaamaan vastauksia myöhemmin. Työntekijöillä oli aikaa vastata kolme ja puoli viikkoa ja viimeinen vastauspäivä oli 30.9.2017.

Sähköisen lomakkeen ansiosta kaikkien anonyymisyys säilyi koko tutkimuksen ajan. Aineiston keruu lomakkeen avulla oli nopeaa ja taloudellista ja tutkimustilanne oli objektiivinen. Sähköisen lomakkeen miinuksina voidaan kuitenkin pitää sitä, että minulla ei ollut mahdollisuutta esittää tarkentavia kysymyksiä vastauksiin liittyen. Motivaatio vastaamiseen oli myös todennäköisesti heikompaa kuin mitä se olisi ollut henkilökohtaisella haastattelulla. Henkilökohtaisessa haastattelussa taas isoin negatiivinen tekijä olisi ollut se, että suoritin harjoitteluani perhetyössä, joten muiden yksiköiden työntekijät olisivat voineet epäillä objektiivisuuttani, jolloin rehellisten vastausten saaminen olisi voinut hankaloitua.

Hirsijärven, Remeksen ja Sarjavaaran (2009,195-196) mukaan kyselylomakkeen heikkouksina pidetään sitä, että ei voida varmistua, ovatko kaikki vastaajat pyrkineet vastaamaan rehellisesti ja huolellisesti lomakkeeseen. Kyselylomaketta käytettäessä ei voida varmistua onko kysymykset oikein ymmärrettyjä, koska kaikki vastaajat eivät välttämättä ole perehtyneet asiaan. Lomakkeen teko on myös aikaa vievää ja vaatii perehtymistä, tietoa ja taitoa. Kyselylomakkeessa vastaajien kato voi myös olla suuri, mutta siihen vaikuttaa tutkimuksen aihepiiri ja vastaajajoukko. Kysely lähetettiin erikoisjoukolle, joka tässä tapauksessa oli FSHKY:n lastensuojelun työntekijät, joten voitiin odottaa korkeampaa vastausprosenttia. Tutkimuksen aihe koski myös lastensuojelun työntekijöiden työn kehittämistä, joten voitiin olettaa, että työntekijät ovat motivoituneita vastaamaan.

Kyselylomakkeen laadintaan käytettiin aikaa ja siihen perehdyttiin huolella. Kysymyksistä pyrittiin tekemään selkeitä, ymmärrettäviä ja käyttämään arkisia sanoja ammattikielen sijaan. Kysymysten järjestystä harkittiin myös tarkasti ja tärkeimmät kysymykset sijaitsivat lomakkeen alussa, jolloin vastaaja varmasti jaksoi vastata niihin, vaikka keskittyminen ja motivaatio vastaamiseen olisi heikentynyt loppua kohden.

Tutkimuslomakkeeseen oli koottu avoimia kysymyksiä, jotka kartoittivat yhteistyötä tällä hetkellä, esteitä yhteistyölle ja mitkä asiat lisäävät yhteistyötä. Avoimilla kysymyksillä tarkoitetaan sitä, että lomakkeessa esitettiin vain kysymys ja jätettiin tyhjä tila vastaamiselle (Hirsijärvi ym 2009,198-199). Avoimiin kysymyksiin päädyttiin, koska ne sallivat jokaisen vastaajan vastata juuri niin kuin hänellä on asia mielessä. Monivalintakysymykset olisivat rajanneet vastaajan tiettyihin vaihtoehtoihin ja ohjanneet vastaajaa liikaa. Avointen kysymysten avulla pystyttiin myös kartoittamaan vastaajien motivaatiota aiheesta. (Hirsijärvi ym 2009,201.)

Tutkimuslomakkeen laadinnassa apuna käytettiin myös eläytymismenetelmää eli role-playingia. Eläytymismenetelmän ideana on, että vastaajille annetaan kehyskertomus, jonka avulla heidän tulee kirjoittaa pieni tarina. Menetelmän käytössä keskeistä on variointi, eli samasta

kertomuksesta annetaan vähintään kaksi eri versiota, jotka poikkeavat keskeisesti jonkun seikan suhteen. Menetelmän avulla selvitetään mikä muuttuu, kun kehyskertomuksesta muutetaan jokin oleellinen asia. (Eskola 1998,10.) Eläytymismenetelmän kehyskertomukset on muo- toiltava, siten, että niiden vastauksista saataisiin tutkimusongelman kannalta oleellista tietoa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b).

Tutkimuslomakkeen loppupuolella oli kuvattu kolme tapausta, joista kaikista oli kaksi kehys- kertomusta. Tapaukset olivat lastensuojelun arkisia tilanteita, ja mietitty siten, että kaikissa tapauksissa oli teoreettinen mahdollisuus lastenkodin ja perhetyön yhteistyölle. Jokaisen ta- pauksen kohdalla tutkimukseen osallistuvien oli mietittävä ensimmäisen kehyskertomuksen jälkeen, miten tilanne hoidetaan tällä hetkellä FSHKY:n lastensuojelussa. Toinen kehyskerto- mus käsitteli samaa tilannetta, mutta kuinka siinä toimittaisiin ihanne tilanteessa. Kaikkien tapausten kehyskertomuksiin sisällytettiin samoja konkreettisia kysymyksiä, jotta ne ohjaisi- vat tarinan kirjoittamista yhteistyön kannalta.

Eläytymismenetelmällä tuotetun aineiston avulla tutkija voi saada ideoita ja löytää uusia nä- kökulmia. Vastaajalle eläytymismenetelmä tarjoaa mahdollisuuden vastata vapaammin ja sy- vällisemmin kuin pelkkään lomakekyselyyn, lisäksi vastaajalla on kuitenkin enemmän aikaa pohtia vastausta kuin haastattelussa. (Eskola 1998,66.) Eläytymismenetelmän ja kehyskerto- musten avulla toivoin pystyväni konkretisoimaan pulmia ja löytämään joitakin keinoja suju- voittaa palvelukokonaisuuksia.

Ennen saatekirjeen ja sähköisen lomakkeen linkin lähettämistä tutkimuslomake käytiin läpi yhdessä työelämänohjaajan kanssa. Lomakkeeseen mietittiin muutoksia tai lisäyksiä, ja saa- daanko kyseisellä lomakkeella selvitettyä tutkimuskysymyksiin vastauksia. Verkko mahdollisti reaaliaikaisen seurannan ja annettujen vastausten lukumäärää pystyttiin seuraamaan. Uusin- takutsu lähetettiin tutkimukseen osallistuville, kun huomattiin, että vastauksia ei ole tullut otantaan nähden kovinkaan montaa. Opinnäytetyön työelämänohjaaja muistutti lisäksi tutki- muksesta säännöllisesti myös työyhteisöjen tiimeissä.

Vastausprosenttia pyrittiin kasvattamaan pitkällä vastausajalla ja mahdollisuudella tehdä lo- make osissa. Opinnäytetyötä ja sen tärkeyttä lastensuojelun työntekijöiden työn kehittämi- sessä tuotiin esille työntekijöiden tiimeissä. Saatekirjeessä ja tutkimuslomakkeessa ilmoitet- tiin tutkijan tiedot, jolta sai tarvittaessa lisätietoa tutkimuksesta. Merkittävää tutkimuksen onnistumiselle ja sen läpiviemiselle oli, että perhetyön vastaava ohjaaja ja lastenkodin joh- taja oli sitoutunut tutkimukseen ja sen läpiviemiseen.

8.3 Aineiston analyysi

Vastausajan päätyttyä oli vastauksia kiertynyt yhteensä 17 kappaletta. Perhetyöntekijöistä vastasi yhdeksän henkilöä ja osallistumispyyntö lähetettiin 11 perhetyöntekijälle. Lastenkoti Kaarisillasta vastauksia saatiin kahdeksalta henkilöltä ja osallistumispyyntö lähetettiin kahdeksalle. Osallistumiskutsu lähetettiin myös neljälle sosiaalityöntekijälle ja viidelle lastensuojelun sosiaaliohjaajalle, heistä ketään ei kuitenkaan osallistunut tutkimukseen.

Aineiston analyysitavan valintaan vaikutti tutkimuskysymykset, ja se miten niihin saadaan vastaus. Tutkimuksessani analyysi tavaksi valikoitui tyypittely, eli vastaukset tiivistettiin niitä kuvaaviin sanoihin. Erityisesti fenomenologisessa tutkimusotteessa ollaan kiinnostuneita myös ristiriitaisuuksista ja erilaisuuksista ja tyypittelyn avulla voidaan nostaa esille myös erikoisuuksia, yksittäisiä tai omituisia vastauksia, jotka poikkeavat keskimääräisestä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.)

Lomakkeen vastausajan päätyttyä kaikki lomakkeet käytiin ensin läpi lukemalla huolellisesti, jotta aineisto tulisi tutuksi, ja samalla etsittiin vastauksista virheellisyyksiä ja puutteita. Tässä vaiheessa minun oli tehtävä päätös, hylätäänkö joitakin vastauksia. Koko aineistosta jouduin hylkäämään yhden lomakkeen, jossa jokaiseen kysymykseen oli vastattu ”en osaa sanoa”. Puutteellisesti täytettyjä lomakkeita oli useampia, ja niistä käytettiin kaikki kohdat, joihin oli vastattu. Poissulkien yksi hylätty lomake, kaikki vastaukset otettiin mukaan analyysiin, jotta tutkimuksen tulos kuvaisi mahdollisimman tarkasti koko tutkimukseen osallistuneen otoksen ajatuksia. Se, että osaan lomakkeista oli vastattu vain joihinkin kysymyksiin, ohjasi tutkimuksen analyysia.

Aineistosta analysoitiin jokainen kysymys aluksi erikseen. Aloitin merkitsemällä jokaisen vastauksen vastaajan työpaikan mukaisella kirjaimella ja liukuvalla numerolla. Tämän jälkeen keräsin kaikki vastaukset kysymyksen alle sitaateittain. Kun kaikki vastaukset oli kerätty, tiivistin vastauksen sitä kuvaavaan sanaan tai sanoihin, jos vastauksessa oli mainittu useampi asia. Esimerkiksi jos kysymykseen mikä lisää yhteistyötä oli vastattu: ”Yhteistyötä on lisännyt yhteinen esimies ja yhteiset asiakkaat” tyypittelin vastauksen sanoihin esimies ja asiakkaat. Kun kaikki kysymyksen vastaukset oli tyypitelty, käytin apuna kvantifointia, eli laskin kuinka monta kertaa mikäkin asia oli mainittu koko kysymyksen aineistossa. Kvantifointiin päädyttiin, koska se antaa tarkan kuvan aineistosta, eikä jätä tuloksia tuntuman tai oletuksen varaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c). Kaikkien kysymysten kohdalla toimittiin edellä mainitulla tavalla.

Tutkimuksen tuloksia kirjoittaessa minulla oli käytössä alkuperäiset vastauslomakkeet, lomake, jossa kysymyksen alla oli kaikki saadut vastaukset sitaateittain ja lomake jossa oli aiheita kuvaavia sanoja ja tukkimiehen kirjanpidolla merkinnät, kuinka monta kertaa asia mainittiin. Tuloksia pohdittaessa ja kirjoittaessa käytin kaikkia lomakkeita, ja jos vastaaja oli vastannut esimerkiksi ”sama vastaus kuin edellä”, pystyin tarkistamaan mitä kyseinen vastaaja oli vastannut edelliseen kysymykseen.

Tutkimuksen tuloksia esittäessäni käytän vastauksista lainattuja sitaatteja apuna. Työyhteisöjen suhteellisen pienen koon ja vastaajien vähäisyyden vuoksi päädyin merkitsemään sitaatit raporttiin ainoastaan työpaikalla ja juoksevalla numerolla, joka vaikeuttaa vastanneen henkilön tunnistamista. Tarvittaessa pystyn itse varmistamaan sitaatin kirjoittajan alkuperäisen numeroinnin ja näin yksilöimään sen tiettyyn vastauslomakkeeseen.

9 Tutkimuksen tulokset

Kysymykseen, jossa kartoitettiin yhteistyötä tällä hetkellä, vastasi kahdeksan perhetyöntekijää ja kuusi Kaarisillan työntekijää. Vastausten yleinen mielipide oli, että yhteistyö toimii huonosti tai sitä ei juurikaan ole. Osa perhetyöntekijöistä oli kuitenkin havainnut, että yhteistyö on hiljattain parantunut hieman verraten aiempaan. Perhetyöntekijöistä osa koki, että yhteydenottaminen Kaarisilta ei ole luontevaa ja toisaalta osa koki, että tarvittaessa yhteydenpito Kaarisillan kanssa toimii hyvin. Perhetyöntekijöiden vastauksista yhteistyön esteeksi mainittiin kilpailu ja keskinäisen ymmärryksen puute. Yhteistyön toivottiin olevan järkevämpää ja tiiviimpää ja keskustelemaa työtettä työyhteisöjen välille toivottiin.

”Koen, että yhteistyö voisi olla järkevämpää ja tiiviimpää. Erityisesti keskustelemaa työtettä kahden ”osaston” välille kaivattaisiin varmaan” Perhetyöntekijä 1

Karisillan työntekijöiden mielestä yhteistyö on valitettavan vähäistä. He kuitenkin kokivat, että tarvittaessa yhteistyö onnistuu silloin kun sitä on. Kaarisillan työntekijöiden mielestä jo työyhteisöjen erilaiset työajat vaikeuttavat yhteistyötä. Kaarisillan työntekijät kuitenkin toivoisivat lisää yhteistyötä työyhteisöjen välille, ja tunnistivat milloin yhteistyötä tarvitsisi.

”Yhteistyö on aika vähäistä. Meille sijoitetut lapset ovat kylläkin useimmat perhetyön asiakkuuksissa myös” Kaarisillan työntekijä 1

Karisillan työntekijöistä yksi oli myös sitä mieltä, että joskus lapsen asioissa on liian monta ihmistä, ja toivottiin työrauhaa Kaarisillan sijoituksen ajaksi. Vastauksesta ilmeni myös, että

tiedonsiirto ei perhetyön ja Kaarisillan välillä toimi niin kuin sen odotettaisiin toimivan ja tietämystä lapsesta saattaa jäädä jakamatta. Tietoja saatetaan jakaa muiden asioiden yhteydessä niin sanotusti epävirallisesti.

”Tilanteissa joissa lapsi on kotiutunut Kaarisillasta ja perhetyö jatkunut, niin Kaarisilta ei ole kutsuttu perhetyön aloituspalaveriin eli tehty työ/tietämys nuoresta on jäänyt jakamatta.” Kaarisillan työntekijä 2

Kysymykseen mikä toimii tällä hetkellä hyvin Kaarisillan ja perhetyön välisessä yhteistyössä vastasi perhetyöntekijöistä yhdeksän ja Kaarisillan työntekijöistä kuusi henkilöä. Yleinen mielipide oli, että yhteistyössä toimii avun antaminen tarvittaessa puolin ja toisin. Perhetyöllä ja Kaarisillalla on yhteisiä tiloja, pelejä ja askartelutarvikkeita ja niiden käyttö on sujunut hyvin perhetyöntekijöiden mielestä.

Perhetyöntekijöistä muutama koki, että tarvittaessa tiedon saanti lapsesta on helppoa ja myös Kaarisillan työntekijät arvostivat perhetyöltä saamiaan tietoja lapsesta tai nuoresta. Muutama perhetyöntekijä mainitsi, että nyt yhteisen johtajan myötä tiedonsiirto on parantunut. Perhetyöntekijät ja Kaarisillan työntekijät olivat kuitenkin molemmat sitä mieltä, että tietoa saa tarvittaessa, mutta sitä pitää itse pyytää.

”Tiedonkulku (toimii ja ei toimi) Tietoa saa kun sitä pyytää. Aina ei vaan hoksa välttämättä pyytää ja siten voi jäädä arvokastakin tietoa saamatta.” Kaarisillan työntekijä 3

Kaarisillan työntekijät ja perhetyöntekijät olivat myös sitä mieltä, että tasavertaisuus ja tutuus auttavat yhteistyössä toimimiseen.

”Yhteistyö toimii huomattavasti paremmin, jos perhetyöntekijä ja Kaarisillan työntekijä ovat tuttuja keskenään.” Perhetyöntekijä 2

”.. Riippuen henkilöstä toimii oikeinkin hyvin. Siihen vaikuttaa lähestymistapa asioihin eli keskinäinen kunnioitus toisen osaamiseen.” Kaarisillan työntekijä 4

Kysymykseen, jossa kysyttiin, kuinka kehittäisit yhteistyötä, vastasi kahdeksan perhetyöntekijää ja viisi Kaarisillan työntekijää. Perhetyöntekijät ja Kaarisillan työntekijät olivat melko yksimielisiä kehittämisideoista. Eniten toivottiin yhteisiä toimintamalleja ja tiedonkulun varmistamista yhteisellä raportointijärjestelmällä.

”... Jos yhteisiä asiakkaita voisi heistä vaihtaa tietoja aktiivisemmin sekä tehdä esimerkiksi silloin tällöin yhteisiä käyntejä perheen luokse, jotta yhtenäistettäisiin perheenkin silmissä lastenkodin ja perhetyön työtä...” Kaarisillan työntekijä 5

” ”saattaen vaihto” eli ehdottomasti perhetyöntekijä mukaan K-sillan aloituspalaveriin, jos perheessä on ollut perhetyötä. Jos Kaarisiltaan tulee kiireelliseen sijoitukseen lapsi/nuori, jonka suunta on selvästi kotiin päin, perhetyöntekijä työpariksi K-sillan työntekijälle heti alussa ja työskentely vanhempienkin kanssa aloitettaisiin heti.” Perhetyöntekijä 3

Molempien työyhteisöjen vastauksista nousi esiin toive tutustumisesta ja yhdessä kehittämisestä työntekijöiden kesken. Työntekijät toivoivat myös enemmän auttamista arjen työssä puolin ja toisin. Yksi työntekijä haluaisi opettaa toiselle työyhteisölle lisäksi omaa erikoisosaamistaan.

”Lähtökohtana pitäisi olla se, että työntekijät voisivat tutustua toisiinsa paremmin, jolloin yhteyden otto heihin olisi luontevampaa. Kaarisillan lastenkodin henkilökuntaa pitäisi kutsua enemmän samoihin koulutuksiin perhetyön ja muun lastensuojelun kanssa. Heitä pitäisi osallistaa esim. yhteisiin kehittämispäiviin tms. toimintaan...” Perhetyöntekijä 4

Mitkä tekijät työyhteisössä lisäävät yhteistyötä, kysymykseen vastasi kahdeksan perhetyöntekijää ja kolme Kaarisillan työntekijää. Kaarisillan työntekijät sekä perhetyöntekijät kokivat, että eniten yhteistyötä lisäävät yhteiset asiakkaat. Yhteistyötä lisääviksi tekijöiksi mainittiin myös yhteinen esimies ja motivaatio yhteistyöhön. Vastauksista ilmeni myös, että sosiaalityöntekijät eivät juurikaan ota kantaa Kaarisillan ja perhetyön väliseen yhteistyöhön.

”Sosiaalityöntekijät eivät juuri ota kantaa yhteistyöhön. Perhetyössä on kiinnostusta yhteistyöhön, mutta käytännöt, miten yhteistyötä tehdään, puuttuvat vielä” Perhetyöntekijä 5

”Yhteistyöhön motivoitunut henkilöstö (osa siitä ainakin)” Kaarisillan työntekijä 6

Työyhteisön heikentäviä tekijöitä koskevaan kysymykseen vastasi yhdeksän perhetyöntekijää ja neljä Kaarisillan työntekijää. Perhetyöntekijät olivat sitä mieltä, että työntekijöiden asenteet ja vanhat toimintatavat ovat esteenä yhteistyölle. Kaarisillan työntekijöistä kuitenkin ketään ei nähnyt asenteiden tai vanhojen toimintatapojen vaikuttavan yhteistyöhön.

”..vanhat asenteet ovat vahvoja, oletetaan muiden käyttäytyvän/toimivan tietyllä tavalla...” Perhetyöntekijä 6

”toinen toisensa kilpailuasemaan asettaminen sekä toisista pahan puhuminen.” Perhetyöntekijä 7

Kaarisillan työntekijät olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että aikataulut ja erilaiset työajat ovat heikentäviä tekijöitä. Molemmissa työyhteisöissä mainittiin myös tiedon kulun olevan heikentävä tekijä. Heikentäviksi tekijöiksi mainittiin myös toimintamallien puuttuminen ja yksiköiden itsenäisyys. Vastauksista nousi myös esiin, että työntekijöiden sosionomi koulutusta korostetaan, ja mitätöidään lähihoitajan pätevyyttä, mikä aiheuttaa lastenkodin työntekijöiden ja perhetyöntekijöiden eriytymistä tasa-arvoisina työntekijöinä.

Tutkimuksessa kartoitettiin myös mitkä tekijät työorganisaatiossa (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut) lisäävät yhteistyötä. Kysymykseen vastasi yhdeksän perhetyöntekijää ja neljä Kaarisillan työntekijää. Perhetyöntekijät kokivat lähes kaikki vastanneet, että yhteinen esimies edesauttaa yhteistyötä. Kaarisillan vastanneista työntekijöistä kuitenkin yksikään ei maininnut yhteistä esimiestä. Perhetyöntekijät pitivät yhteisiä kehittämispäiviä ja yhteisiä asiakkaita myös yhteistyötä edistävinä. Kaarisillan työntekijöiden mielestä molempien sijainti samassa rakennuksessa ja yhteiset asiakkaat edesauttavat yhteistyötä. Vastauksissa mainittiin myös, että yhteistyön puheeksi otto työyhteisöissä edistää yhteistyötä.

”Lastenkoti on ollut tähän asti liian vahvasti oma erillinen yksikkönsä. Toivon ja uskon, että lastenkodin johtajan vaihtuminen tuo tähän lisää muutosta.” Perhetyöntekijä 8

”Moni lapsi on jo tullessaan perhetyön asiakas joten teemme työtä saman asiakkaan kanssa.” Kaarisillan työntekijä 7

”Lastenkodin ja perhetyön sijainti samassa rakennuksessa.” Kaarisillan työntekijä 8

”Asian ottaminen puheeksi kaikissa kolmessa yhteisössä edesauttaa myös tilanetta...” perhetyöntekijä 9

Tutkimuslomakkeessa kartoitettiin myös mitä tekijöitä työntekijät pitävät Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalveluiden työorganisaatiossa yhteistyötä heikentävinä tekijöinä. Kysymykseen vastasi seitsemän perhetyöntekijää ja kolme kaarisillan työntekijää. Useimmin vastuksissa mainittiin negatiiviset asenteet ja suhtautuminen toisen työhön.

”Negatiiviset asenteet (sekä pt:ssä, lastenkodissa että myös sos.tt:llä/ohjaajilla)...” Perhetyöntekijä 10

Perhetyöntekijöiden vastauksista merkittäväksi nousi myös yhteisten toimintamallien puuttuminen, tiedonkulku ja kommunikoinnin puute. Yksi perhetyöntekijä mainitsi myös, että johtaminen on huonoa. Kaarisillan vastauksissa haastavaksi koettiin työn sisältöjen erilaisuus, yksiköiden itsenäisyys ja vanhan koulutusohjelman ja työkokemuksen tunteminen arvottomaksi.

”Molemmat yksiköt ovat erillisiä yksiköitä erilaisine toimintoineen.” Kaarisillan työntekijä 9

Kysymykseen, jossa kartoitettiin mitkä yhteiskunnalliset tekijät lisäävät yhteistyötä, vastasi kaksi Kaarisillan työntekijää ja kuusi perhetyöntekijää. Useimmiten vastauksissa mainittiin matalan kynnyksen palveluiden lisääntyminen. Vastauksissa mainittiin myös samanlaiset arvot Kaarisillassa ja perhetyöllä, ylisukupolvisuus, talustilanne ja seudun työllisyystilanne, maahanmuutto, päihdeongelmat ja ongelmat vanhemmuudessa.

”..matalan kynnyksen siirtymien tavoittelu esim sijoituksesta perhetyöhön ja kotiin.” Perhetyöntekijä 11

”kotiin annettavia palveluita lisätään koko ajan, pyrkimyksenä vähentää kodin ulkopuolisia sijoituksia. Sen myötä asiakkaat mahdollisesti tulevat olemaan yhteisiä lastenkodin ja perhetyön kanssa enenevässä määrin.” Kaarisillan työntekijä 10

Tutkimuksessa kysyttiin myös, mitkä yhteiskunnalliset tekijät heikentävät yhteistyötä. Kysymykseen vastasi kolme Kaarisillan työntekijää ja viisi perhetyöntekijää. Työntekijät olivat yhtä mieltä, että suurin heikentävä tekijä on resurssipula. Resurssipula sisälsi vastauksissa niin rahan kuin työntekijäpuulan

”Rahapolitiikka ja isot säästöpainet. Vähäiset työntekijäresurssit.” Perhetyöntekijä 12

Kysyttäessä suurinta estettä yhteistyölle Kaarisillan ja perhetyön välille saatiin vastauksia yhdeksän perhetyöstä ja neljä Kaarisillasta. Useimmin vastauksissa mainittiin asenteet ja toimintatapa siitä, että yhteistyötä ei ole. Vastauksissa mainittiin myös erotetut fyysiset tilat, koulutusvaatimukset, erilainen tapa tarkastella asiakkaan elämää, erilaiset työajat ja vaikeus löytää yhteistä aikaa yksiköiden työntekijöiden kesken.

”Olemme liian vieraita toisillemme ja vanha toimintakulttuuri on juurtunut liian vahvasti pitkään työskennelleille.” Perhetyöntekijä 13

”Molemmat hoitavat ensisijaisesti oman tonttinsa. Aikaa ei useinkaan jää muulle kuin välttämättömälle yhteyden pidolle lapsen asioissa.” Kaarisillan työntekijä 11

Tutkimuslomakkeen lopussa oli mahdollisuus vapaasti kirjoittaa tutkimukseen liittyen. Kommenteissa oli samoja asioita, kuin tutkimuskysymyksetkin toivat esiin.

”Asenteen muuttaminen molemmilla puolilla että kumpikin ajattelee vain hyvää toisesta yksiköstä eikä ole kateutta, katkeruutta, ylimielisyyttä tms.” Perhetyöntekijä 14

”Vanha ajattelu estää toimintaa. Kaarisilta on kauan ollut oma osastonsa ja muutos voi aiheuttaa vastarintaa yhteistyöhön perhetyön kanssa.” Perhetyöntekijä 15

”Mielestäni olisi ensiarvoisen tärkeää lisätä perhetyön ja lastenkodin välistä yhteistyötä, koska työskentelyssä yleisesti ottaen sama päämäärä. Jos lapsi/nuori sijoitettuna lastenkotiin niin perhetyö usein ns. valmistelee/vahvistaa perhettä kotona, jotta lapsi/nuori voitaisiin kotiuttaa kun taas lastenkodin henkilöstö tekee samaa sijoitetun lapsen/nuoren kanssa. Sijoitetun lapsen/nuoren kotiutuminen lastenkodista on kuitenkin useimmiten työskentelyn tavoitteena.” Kaarisillan työntekijä 12

9.1 Tapaus 1

Ensimmäisessä case-tapauksessa oli esitetty tilanne, jossa Kaarisiltaan on ollut sijoitettuna muutaman kuukauden 17-vuotias nuori. Tapauksesta tiesimme, että nuoren sijoitus jatkuu niin kauan, että hän itsenäistyy lastenkoti Kaarisillasta omaan asuntoon. Tapauksen nuori ei ollut palaamassa kotiin vanhempiansa luokse ennen sitä.

9.1.1 Tapaus 1 tilanne tällä hetkellä

Työntekijöiltä kysyttiin, miten vastaavanlaisessa tilanteessa toimitaan tällä hetkellä työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) ja mikä osuus vastaajan työyhteisöllä on tilanteessa. Tutkimuksessa kysyttiin myös, miten työyhteisöjen yhteistyö näkyy tällä hetkellä. Ensimmäisen case-tapauksen tämän hetkiseen tilanteeseen työorganisaatiossa vastasi yhdeksän perhetyöntekijää ja neljä Kaarisillan työntekijää.

Perhetyöntekijöistä kahdella ei ollut kokemusta edellä kuvailun tyyllisestä tapauksesta, toinen kuitenkin arveli Kaarisillan hoitavan nuoren asioita. Työntekijä, joka ei osannut sanoa kuinka tilanteessa tällä hetkellä toimitaan työorganisaatiossa, pohti kuitenkin palveluiden laadukkuutta ja nuoren kykyä pärjätä itsenäistyessään.

”Eos

-kuka hoitaa jälkihuollon

-kuka hoitaa nuoren itsenäistymisvaiheen

-toteutuuko laadukkaasti?

-jääkö nuori tyhjän päälle, joutuuko pärjäämään omillaan liian varhain?” Perhetyöntekijä 16

Perhetyöntekijöistä viisi kertoi, että Kaarisilta hoitaa nuoren ohjaamista ja tukee nuorta siihen asti, kunnes hän täyttää 18 vuotta ja asuu Kaarisillassa. Vastajat olivat yhtä mieltä siitä, että perhetyö astuu mukaan vasta, jos nuori on jälkihoidon piirissä ja perhetyölle on osoitettu nuoren jälkihoito. Yksi perhetyön työntekijöistä vastasi kuitenkin, että perhetyö aloittaa palvelunsa siitä, kun sosiaalityöntekijän tilaus saapuu. Joissain tapauksissa sosiaalityöntekijä tilaa palvelun jo ennen kuin nuori on muuttanut pois Kaarisillasta. Näissä tapauksissa perhetyön työntekijä tutustuu nuoreen jo nuoren asuessa Kaarisillassa ja vaihtaa tietoa Kaarisillan kanssa nuoren asioista.

”Sosiaalityöntekijä soittaa perhetyöhön ja pyytää mukaan viimeiseen siirtopalaveriin, josta perhetyö jatkaa nuoren tukemista. Joskus soittavat jo aiemmin ja perhetyö tutustuu nuoreen Kaarisillassa muutamia kertoja ennen omilleen siirtymistä.” Perhetyöntekijä 17

Vastauksista ilmeni myös, että mikäli nuori tai nuoren perhe on ollut perhetyön asiakkuudessa ennen kuin nuori sijoitetaan Kaarisiltaan, voi perhetyö jatkaa käyntejä nuoren luona hänen asuessaan lastenkodissa.

”Mikäli nuori/nuoren perhe on ollut pt:n asiakkuudessa ennen sijoitusta ptt voi jatkaa työskentelyä nuoren kanssa, sekä nuoren asuessa lastenkodissa että muutettua omilleen.” Perhetyöntekijä 18

Yksi vastaajista oli myös sitä mieltä, että perhetyö käy nuoren luona säännöllisesti, mutta vastauksesta ei selvinnyt tapahtuuko tämä jo Kaarisillassa asumisen aikana vai puhuuko vastaaja jälkihuollosta. Vastaaja on kuitenkin todennut yhteistyön eri työyhteisöjen välillä olevan vähäistä.

Kaarisillan vastaajista kaikki olivat sitä mieltä, että Kaarisillan työntekijät hoitavat nuoren asioita ennen omilleen muuttoa. Nuoren asioissa mukana on myös sosiaalityöntekijä, joka avustaa raha-asioissa.

”..sosiaalityöntekijä avustaa vuokra vakuuksissa ja raha-asioissa” Kaarisillan työntekijä 13

Kaarisillan työntekijät olivat yhtä mieltä myös siitä, että perhetyö astuu kuvaan vasta jälkihuollon alkaessa. Yhdessä vastauksessa mainittiin myös sosiaalityöntekijän tekemän tilauksen merkitys perhetyön aloittamisesta.

”Ennen nuoren muuttoa/täyttämistä 18v. pidetään palaveri. Sosiaalityöntekijä tekee tilauksen perhetyön aloittamisesta kyseisen nuoren luokse” Kaarisillan työntekijä 14

Yhteistyö Kaarisillan ja perhetyön välillä nähtiin vähäisenä. Yhteistyö näkyy lähinnä yhteisissä palavereissa ja perhetyö saa nuoren muuttaessa tiedot nuoresta Kaarisillan työntekijöiltä.

”Tällä hetkellä ei ole vielä varsinaista yhteistyötä, perhetyökin tulee mukaan kuvioon myöhemmin.” Kaarisillan työntekijä 15

”Tiedonkulusta perhetyölle huolehditaan lastenkodin toimesta ennen jälkihuollon alkamista” Kaarisillan työntekijä 16

”Istumme yhteisissä asiakaspalavereissa, kun asiakas siirtyy esimerkiksi perhetyön asiakkuuteen.” Perhetyöntekijä 19

9.1.2 Tapaus 1 ihanne tilanne

Jokaiseen case-tapaukseen kysyttiin myös työntekijöiden mielipide, kuinka tilanteessa tulisi toimia työorganisaatiossa. Tutkimuksessa kysyttiin myös mikä osuus vastaajan työyhteisöllä olisi tilanteessa ja kuinka yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyisi. Ensimmäisen case-tapauksen ihanne tilanteeseen vastasi kahdeksan perhetyöntekijää ja kolme Kaarisillan työntekijää.

Perhetyöntekijöistä kuusi oli sitä mieltä, että perhetyön olisi hyvä työskennellä Kaarisillan kanssa nuoren asioissa jo ennen kuin nuori muuttaa omaan asuntoon. Perhetyöntekijät halusivat myös Kaarisillan työntekijän, joka toimii nuoren omaohjaajana mukaan työskentelyyn nuoren kanssa jo lastenkodissa asumisen aikana ja lisäksi omilleen muuton jälkeen. Perhetyöntekijät puhuivat ”saattaen vaihdosta”.

”Jokaisella sijoitetulla nuorella tulisi olla hoito- ja kasvatussuunnitelma, jota laatiessa mietittäisiin nuoren ja hänen perheensä kanssa pitkän tähtäimen suunnitelmia itsenäistymiseen... Kun itsenäistyminen alkaa olla ajankohtainen, omaohjaajan työpariksi tulisi perhetyöntekijä. Omaohjaaja, nuori ja perhetyöntekijä tekisivät yhdessä suunnitelman itsenäistymiseen. Sosiaalityöntekijän kanssa asiakassuunnitelmassa sovittaisiin itsenäistymisen aikataulu ja minne nuori siirtyy. Vielä omaan asuntoon muuton jälkeen omaohjaaja vierailisi nuoren luona (saattaen vaihto), ja vastuu siirtyisi vähitellen jälkihuollosta vastaavalle perhetyöntekijälle. Nuori ja perhetyöntekijä vierailisivat vielä K-sillassa.” Perhetyöntekijä 20

”Jo ennen lapsen itsenäistymistä tulee perhetyön alkaa säännöllisesti tutustumaan ja tapaamaan lasta, yhdessä tai erikseen Kaarisillan henkilökunnan kanssa, riippuen lapsen persoonasta.” Perhetyöntekijä 21

”..aiemmin yhteistyötä niin, että nuori kokisi itse että ei tule heitteille jätetyksi. Lastenkodin henkilökunnasta saattaa kuitenkin tulla hyvinkin läheisiä nuorelle, on tärkeää, että hänet saattaen vaihdetaan palvelusta toiseen.” Perhetyöntekijä 22

Yhteistyö työyhteisöjen välillä näkyisi näiden vastaajien mielestä työparityöskentelynä, tiiviinä kirjattuina tietojen vaihtona ja tapaamisina, niin että kaikki tahot olisivat tietoisia nuoren kuulumisista ja suunnitelmien etenemisistä ja toteutustavoista. Yhteistyö näkyisi saattaen vaihtona niin, että riittävä tuki jatkuisi tilanteesta toiseen. Perhetyöntekijöiden vastauksissa

korostui se, että lastenkodin omaohjaajasta voi tulla tärkeä ihminen nuorelle ja se on otettava huomioon, kun palveluita suunnitellaan. Vastauksissa huomioitiin myös, että nuoren oma mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon.

Perhetyöntekijöistä yksi vastaaja oli sitä mieltä, että jonkun muun tahon olisi hoidettava jälkihuoltoon kuuluvat nuoret, eikä niiden pitäisi kuulua perhetyölle. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että organisaatio toimii tällä hetkellä hyvin, mutta tarvittaessa itsenäistymisasuntoon voidaan järjestää tehostetumpaa tukea.

”Jälkihuoltonuoret voi hoitaa jokin muu taho.” Perhetyöntekijä 23

Kaarisillan työntekijöistä yksi oli sitä mieltä, että organisaatio toimii tällä hetkellä hyvin, eikä vastaaja osannut kertoa kehityskohteita. Kuitenkin kysyttäessä työyhteisön osuutta ihanne tilanteessa vastaaja koki, että omaohjaajan olisi hyvä jatkaa myös jälkihuollon aikana työskentelyä nuoren kanssa.

*”Omaohjaajalla on yleensä muodostunut luottamuksellinen suhde nuoreen si-
joituksen aikana. joten mielestäni omaohjaajan tulisi jatkaa jollakin tasolla
työskentelyä nuoren kanssa jälkihuollon alettuakin.” Kaarisillan työntekijä 17*

Yksi vastaajista koki, että perhetyö voisi aloittaa työskentelyn nykyistä aiemmin nuoren kanssa.

*”Perhetyö voisi aloittaa työskentelyn nuoren kanssa jo ennen, kun täysi-ikäis-
tyy.” Kaarisillan työntekijä 18*

Yksi vastaajista koki, että itsenäistymispalaveri pitäisi olla riittävän ajoissa ja työskentelyä nuoren kanssa tulisi selkiyttää.

*”Tarpeeksi ajoissa itsenäistymis palaveri. Selvästi sovittaisi kuka ja milloin
auttaa/tukee nuorta ja kuka mitäkin tekee...” Kaarisillan työntekijä 19*

9.1.3 Tapaus 1 aineiston yhteenveto

Tarkasteltaessa tapaus 1:n annettuja vastauksia kokonaisuutena voidaan sanoa, että kyseisessä tapauksessa suuri merkitys, on sosiaalityöntekijän tekemällä tilauksella. Aineistosta ilmenee, että perhetyön osuus alkaa sosiaalityöntekijän tilauksesta. Sosiaalityöntekijä voi siis mahdollistaa tai evätä yhteistyön Kaarisillan ja perhetyön välillä. Aikaisin tehty tilaus mahdollistaa päällekkäin työskentelyn ja tiedonsiirron, kun taas vasta nuoren muuttaessa tehdyssä

tilauksessa perhetyö jatkaa siitä mihin Kaarisilta lopettaa ja työskentelyn päällekkäisyyttä ei ole.

Perhetyöntekijät toivoivat palveluiden päällekkäisyyttä ja Kaarisillan työntekijää työpariksi. Kaarisillan työntekijät toivoivat myös, että perhetyö aloittaisi jo nykyistä aiemmin työskentelyn nuoren kanssa. Palveluiden päällekkäisyys varmistaisi vastaajien mukaan tiedon siirtymisen Kaarisillalta perhetyölle ja nuoren ja perhetyöntekijän tutustumisen ennen kuin nuori muuttaa omilleen.

9.2 Tapaus 2

Toisessa case-tapauksessa oli esitetty tilanne, jossa perheessä oli 5-, 10-, ja 15-vuotiat lapset. Perheen lapsista 15-vuotias sijoitettiin lastenkoti Kaarisiltaan. Perheen 5-, ja 10-vuotiaat lapset jäivät asumaan kotiin vanhempiensa luokse.

9.2.1 Tapaus 2 tilanne tällä hetkellä

Työntekijöiltä kysyttiin, miten vastaavanlaisessa tilanteessa toimitaan tällä hetkellä työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) ja mikä osuus vastaajan työyhteisöllä on tilanteessa. Tutkimuksessa kysyttiin myös, miten työyhteisöjen yhteistyö näkyy tällä hetkellä. Toisen case-tapauksen tämän hetkiseen tilanteeseen työorganisaatiossa vastasi yhdeksän perhetyöntekijää ja neljä Kaarisillan työntekijää.

Perhetyöntekijöiden vastauksissa ilmeni useita eri toimintamalleja kyseisen tilanteen hoitoon. Kolme perhetyöntekijöistä oli sitä mieltä, että mikäli perhe on perhetyön asiakkuudessa, jatkaa perhetyö kotona käymistä. Näistä vastaajista kaksi mainitsi, että saatetaan vierailta myös Kaarisillassa tapaamassa sijoitettua nuorta. Kaksi perhetyöntekijöistä vastasi, että kotiin tehdään perhetyötä. Toinen näistä vastaajista kertoi myös, että sijoitettua lasta tavataan lastenkodissa säännöllisesti.

Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että mikäli muut lapset eivät ole perhetyön asiakkuudessa perhetyö loppuu, mikäli ovat, saattaa perhetyö jatkua. Vastaajan käsityksen mukaan Kaarisilta ei ole kovinkaan aktiivinen yhteydenpidossa perhettä kohtaan. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että lapsen asuessa lastenkodissa perheen kanssa työskentelee lastenkodin ohjaajat. Sama vastaaja kertoi kuitenkin, että mikäli perhe on perhetyön asiakkuudessa, työskentely perheen kanssa mahdollisesti jatkuu. Yksi perhetyöntekijöistä vastasi, että Kaarisilta hoitaa nuoren ja perheen kanssa ei työskennellä. Perhetyöntekijöistä yhdellä vastaajalla ei ollut kokemusta kyseistä tilanteista.

Perhetyöntekijöillä ei ollut yksimielistä mielipidettä työskennelläkö perheen kanssa, mikäli heillä ei ole perhetyön asiakkuutta. Epäselvää oli myös, ketä perheen kanssa työskentelee, jos perhetyötä ei perheeseen tehdä.

”Pääsääntöisesti perhetyö perheessä loppuu, mikäli muut lapset eivät ole olleet asiakkuudessa. Käsitkseni mukaan K-silta ei ole kovinkaan aktiivinen yhteydenpidossa perhettä kohtaan.” Perhetyöntekijä 24

”Lastenkoti hoitaa yleensä nuoren kanssa työskentelyn kokonaan. Käsitkseni perheen kanssa ei juurikaan työskennellä.” Perhetyöntekijä 25

”Lapsi asuu lastenkodissa ja perheen kanssa työskentelevät lastenkodin ohjaajat” Perhetyöntekijä 26

”...Jos perhetyötä ei ole ollut, kotona ei käy kukaan.” Perhetyöntekijä 27

Yhden perhetyöntekijän vastauksesta ilmeni, että perhetyön ja sijoitetun nuoren tapaaminen sovitaan sosiaalityöntekijän kanssa asiakassuunnitelma palaverissa.

”Perhetyötä kotiin ja tavataan vanhinta lasta lastenkodissa säännöllisesti. Sovitaan asiasta perheen soston kanssa mahdollisimman pian tilanteen muuttuessa → asiakassuunnitelma” Perhetyöntekijä 28

Yhteistyö työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) näkyy kaikkien vastanneiden perhetyöntekijöiden mielestä hieman eri lailla. Suurin osa perhetyöntekijöistä oli sitä mieltä, että yhteistyötä ei juurikaan ole ja tiedonsiirto koettiin ongelmalliseksi. Yhden perhetyöntekijän mielestä yhteistyö eri työyhteisöjen välillä sujuu hyvin.

”Yhteistyö on vähäistä ja tietoa kierrätetään sosiaalityöntekijän kautta vaikka se voisi kulkea suoraan työntekijöiden välillä.” Perhetyöntekijä 29

”...Tietoa siirretään nihkeästi. Eri kirjausjärjestelmä.” Perhetyöntekijä 30

”...Ei ole selkeää toimintatapaa miten tehdään yhteistyötä nuoren parhaaksi.” Perhetyöntekijä 31

Kolme Kaarisillan työntekijöistä oli sitä mieltä, että tilanteessa Kaarisilta vastaa sijoitetusta nuoresta ja perhetyö vastaa kotiin jääneistä lapsista ja vanhemmista. Yksi työntekijä oli sitä

mieltä, että nuoremmat lapset eivät välttämättä ole perhetyön asiakkaita, eli Kaarisillan väliintulo saattaa olla perheelle ensimmäinen viranomaiskontakti.

”15 vuotiasta hoidamme Kaarisillassa ja kotona käy perhetyö tukemassa muita sisaruksia ja perhettä.” Kaarisillan työntekijä 20

Kaikista Kaarisillan vastauksista ilmeni, että lastenkodin tehtävänä on sijoitetun nuoren kasvatus- ja hoitotyö. Kolme vastaajista mainitsi, että yhteydenpidon ja perheenjäsenten välisen suhteiden tukeminen kuuluu Kaarisillan työtehtäviin.

”...Tuetaan sijoitettua nuorta pitämään yhteyttä kotona oleviin sisaruksiin ja vanhempiin...” Kaarisillan työntekijä 21

”Tuetaan myös perheenjäsenten välisiä suhteita (sisarukset, vanhemmat)” Kaarisillan työntekijä 22

”Lapsen hoito ja huolenpito sekä yhteyden pito / tapaaminen vanhempien ja sisarusten kanssa..” Kaarisillan työntekijä 23

Yhteistyö työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) näkyy kaikkien vastanneiden Kaarisillan työntekijöiden mielestä hieman eri lailla. Yksi vastaajista kertoi, että perhetyöntekijä saattaa käydä tapaamassa lasta lastenkodissa, mikäli työskentelee myös hänen perheessään. Yksi työntekijä näkee yhteistyötä vain sosiaalityöntekijän kanssa yhteydenpitona lapsen asioissa. Kolmas vastaaja näkee, että yhteistyö toteutuu mahdollisilla yhteisillä palavereilla tai tapauksilla.

9.2.2 Tapaus 2 ihanne tilanne

Jokaiseen case-tapaukseen kysyttiin myös työntekijöiden mielipide, kuinka tilanteessa tulisi toimia työorganisaatiossa. Tutkimuksessa kysyttiin myös mikä osuus vastaajan työyhteisöllä olisi tilanteessa ja kuinka yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyisi. Toisen case-tapauksen ihanne tilanteeseen vastasi kahdeksan perhetyöntekijää ja kolme Kaarisillan työntekijää.

Kuusi perhetyöntekijää oli sitä mieltä, että perhettä tulisi hoitaa kokonaisuutena, ei pelkääntään sijoitettua lasta. Perhetyöntekijät olivat sitä mieltä, että työskentelyn olisi oltava tiivistä yhteistyötä Kaarisillan työntekijöiden kanssa. Kaikki kuusi perhetyöntekijää ehdotti ihanne toiminnaksi työskentelyn Kaarisillan työntekijöiden kanssa.

*”Työskennellään yhdessä lastenkodin työntekijöiden kanssa koko perhe huomi-
oon ottaen.” Perhetyöntekijä 32*

Yhdessä vastauksista kiinnitettiin huomiota siihen, että Kaarisillalle olisi kuitenkin annettava työrauha sijoitetun nuoren kanssa, vaikka alkuun ja mahdollisesti sijoituksen lopussa nuorta tavattaisiinkin yhdessä Kaarisillan työntekijän kanssa. Vastauksissa mainittiin myös, että tulisi sopia tavoitteet ja keinot miten sijoitettavaa lasta ja muuta perhettä tuetaan ja varmistaa miten nuoren sijoitusaika saataisiin mahdollisimman lyhyeksi ja yhteys kotiin vahvaksi.

*”Koska sijoitus on perheelle aina iso kriisi, tulisi sijoituksen aloituspalaveriin kutsua kaikki perheen kanssa toimivat tahot ja sopia tavoitteita ja keinot, miten sijoitettavaa lasta ja muuta perhettä (sisaruksia unohtamatta) voitaisiin tukea. Jo sijoituksen alussa pitäisi miettiä, miten sijoitusaika saataisiin mahdollisimman lyhyeksi ja nuoren yhteys kotiin mahdollisimman vahvaksi. Sovit-
taisiin käytännön asioita, esim. kotilomat alkamaan mahdollisimman pian.”
Perhetyöntekijä 33*

Yksi perhetyöntekijöistä ehdotti, että Kaarisilta voisi hoitaa tilanteesta riippuen vanhemmuustyötä perhetyön osaamista hyödyntäen. Yksi vastaajista koki, että organisaatio toimii tällä hetkellä juuri niin kuin sen ihanne tilanteessa tulisikin toimia.

Yhteistyö työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) näkyisi viiden vastanneen perhetyöntekijän mielestä työparityöskentelynä yhdessä Kaarisillan ohjaajien kanssa. Neljä perhetyöntekijää mainitsi myös, että yhteistyö näkyisi tiiviissä yhteydenpidossa. Kaksi vastaajista kertoi, että yhteistyö näkyisi myös yhteisissä palaverieissa ja tapaamisissa. Lisäksi mainittiin, että yhteistyö näkyisi positiivisen asenteen välittämisessä perheelle ja nuorelle eri työyhteisöistä. Yksi vastaajista ehdotti, että perhetyö voisi tarjota asiantuntija-apua yhteistyöhön Kaarisillan kanssa. Vastauksissa kiinnitettiin huomiota, myös siihen, että edellä kuvailut toimet näkyisi perheen hyvinvointina ja nuoren turvallisuuden tunteen kasvuna. Yhteistä kaikkien perhetyöntekijöiden vastauksissa oli, että perhettä tulisi tarkastella kokonaisuutena, eikä tukea ainoastaan sijoitettua nuorta.

”Yhteistyö näkyisi nimenomaan koko perheen huomioimisena ja rakentuisi sen ympärille.” Perhetyöntekijä 34

Kaarisillan työntekijöistä ainoastaan kolme vastasi tapauksen ihanne tilanteeseen, ja yhdessä vastauksessa oli vastattu vain osaan kysymyksistä. Kaarisillan työntekijöiden näkemykset toiminnasta ihanne tilanteessa erosi toisistaan. Kaarisillan työntekijöistä yksi oli sitä mieltä, että moniammatillisen tiimin tulisi arvioida perhettä kokonaisvaltaisesti ja perheenjäsenten välisiä

suhteita tuettaisiin vierailemalla kotona sijoitetun lapsen kanssa. Yksi Kaarisillan työntekijöistä oli sitä mieltä, että tilanteessa nuoresta ja perheestä tulisi saada riittävästi tietoa ja palaveri tulisi järjestää nopeasti. Kaarisillan osuus olisi vastaajan mukaan lapsen hoito ja huolenpito. Yksi vastaajista koki, että tilanteessa toimitaan tällä hetkellä niin kuin ihanne tilanteessa, eli Kaarisilta hoitaa sijoitettua lasta ja perhetyö tukee muuta perhettä.

Yhteistyö näkyisi Kaarisillan työntekijöiden mielestä palavereissa, joissa olisi eri tahojen edustus ja aktiivisena tietojen vaihtona. Yksi vastaajista kertoi, että yhteistyö näkyisi yhteisinä tapaamisina ja keskusteluin perhetyön kanssa.

9.2.3 Tapaus 2 aineiston yhteenveto

Tarkasteltaessa kokonaisuutena tapaus 2:n annettuja vastauksia huomio kiinnittyy siihen, että Kaarisillan työntekijät uskovat tämän hetkessä tilanteessa perhetyön työskentelevän perheen kanssa, vaikka perhetyön vastauksista ilmenee muuta. Merkittävää on myös, että ihanne tilanteessa Kaarisilta kokee, että heille kuuluisi nuoren hoito, ja perhetyö vastaisi perheen kanssa työskentelystä. Ihanne tilanteessa perhetyö taas haluaisi työskennellä työpareittain Kaarisillan työntekijöiden kanssa. Perhetyön ja yhden Kaarisillan työntekijän vastauksissa korostettiin myös, että perhettä tulisi hoitaa kokonaisuutena, eikä vain sijoitettua lasta.

9.3 Tapaus 3

Kolmannessa case-tapauksessa oli esitetty tilanne, jossa lastenkoti Kaarisiltaan on ollut sijoitettuna 10-vuotias lapsi, jonka sijoitus on päättymässä ja lapsi on palaamassa kotiin vanhempiensa luokse.

9.3.1 Tapaus 3 tilanne tällä hetkellä

Työntekijöiltä kysyttiin, miten vastaavanlaisessa tilanteessa toimitaan tällä hetkellä työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) ja mikä osuus vastaajan työyhteisöllä on tilanteessa. Tutkimuksessa kysyttiin myös, miten työyhteisöjen yhteistyö näkyy tällä hetkellä. Kolmannen case-tapauksen tämän hetkiseen tilanteeseen työorganisaatiossa vastasi yhdeksän perhetyöntekijää ja neljä Kaarisillan työntekijää.

Kaikki yhdeksän perhetyöntekijää olivat sitä mieltä, että vastaavanlaisessa tilanteessa asiakassuunnitelmassa määritellään alkaako tai jatkuuko perheessä perhetyö. Yksi vastaajista kuitenkin mainitsi, että mikäli kyseessä on ollut alle kuukauden sijoitus perhetyö alkaa lapsen palattua kotiin. Yksi vastaajista myös mainitsi, että joskus perhetyö voi tavata vain kotiin palannutta lasta.

”Pidetään asiakassuunnitelma, jossa päätetään perhetyön tarve ja käyntien määrä ja tavoitteet tai tarvitaanko perhetyötä. Selvitetään muu perheen saama tuki ja oma läheisverkosto.” Perhetyöntekijä 35

Kuusi vastanneista perhetyöntekijöistä kertoi, että yhteistyö näkyy yhteisissä palavereissa ja osa vastaajista mainitsi, että lisäksi suullisena tiedon vaihtona Kaarisillan työntekijöiden kanssa. Kolme perhetyöntekijää vastasi, että vastaavanlaisessa tilanteessa perhetyö toimii yhteistyössä sosiaalityöntekijöiden kanssa ja Kaarisillan osuus putoaa pois sijoituksen päättyessä. Vastauksista ilmeni myös, että sosiaalityöntekijöiden puute ja kiireellisyys hankaloittavat yhteistyötä.

”..Sosiaalityöntekijöitä ei aina saa tarvittaessa kiinni. Sosiaalityöntekijöiden puute, ei aina tiedä kuka on vastuu sostt...” Perhetyöntekijä 36

Kaarisillan työntekijöistä kolme kertoi, että heidän tehtävänä on tukea lasta kotiutumissa. Yksi vastanneista kertoi myös, että perheeseen pidetään yhteyttä koko sijoituksen ajan ja tuetaan myös perhettä lapsen kotiinpaluussa. Kaksi työntekijää mainitsi, että lapselle annetaan mahdollisuus yhteydenpitoon Kaarisiltaan, jos niin haluaa. Toinen vastanneista kertoi, että lapsen lisäksi myös vanhemmille tarjotaan mahdollisuutta ottaa yhteyttä Kaarisiltaan halutessaan. Kaksi kaarisillan työntekijää vastasi, että tapauskohtaisesti sovitaan perhetyön alkamisesta tai muista tarpeellisista palveluista.

”Lapsen kotiutuessa perheelle järjestetään kotiin tarvittavat palvelut, esimerkiksi perhetyön tai muun vastaavan muodossa. Perheen tarpeiden mukaan.” Kaarisillan työntekijä 24

Yhteistyötä koskevaan kysymykseen vastasi ainoastaan kaksi työntekijää, joista toinen oli sitä mieltä, että lapsen asioita hoidetaan Kaarisillassa, eikä muita yhteistyötahoja ole. Toinen vastanneista kertoi, että yhteistyö näkyy kotiutuspalaverissa, jossa on mukana perhetyö sekä lastenkodin ohjaaja.

9.3.2 Tapaus 3 ihanne tilanne

Jokaiseen case-tapaukseen kysyttiin myös työntekijöiden mielipide, kuinka tilanteessa tulisi toimia työorganisaatiossa. Tutkimuksessa kysyttiin myös mikä osuus vastaajan työyhteisöllä olisi tilanteessa ja kuinka yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyisi. Kolmannen case-tapauksen ihanne tilanteeseen vastasi kahdeksan perhetyöntekijää ja kolme Kaarisillan työntekijää.

Kuusi vastanneista perhetyöntekijöistä oli sitä mieltä, että ihanne tilanteessa lapsen ja perheen kanssa työskenneltäisiin työparina yhdessä Kaarisillan ohjaajan kanssa. Neljä vastaajista oli sitä mieltä, että perhetyö pitäisi ottaa työskentelyyn mukaan nykyistä aiemmin, ja yhdessä vastauksessa perheen tarvitsemat palvelut haluttaisiin kartoittaa ja käynnistää jo ennen lapsen kotiin paluuta.

”kun lapsen kotiutusta aletaan suunnitella, aloitettaisiin myös ”kotiuttava perhetyö” jossa perhetyöntekijä olisi omaohjaajan työparina. Perhettä ja lasta tavattaisiin säännöllisesti myös perheen kotona työparina. Käytäisiin läpi kodin toimintamalleja ja sääntöjä arjen tasolla. Vanhempien kanssa tehtäisiin vanhemmuustyötä jo hyvissä ajoin ennen lapsen kotiutumista, ja sitä jatkettaisiin. ”Saattaen vaihto” eli omaohjaaja jäisi pois vähitellen lapsen jo kotiututtua. Jo ennen kotiutumista mietittäisiin tarkasti yhdessä perheen kanssa, mitä muita tukitoimia perhe tarvitsisi, järjestettäisiin tarvittaessa perheneuvonpito (TLP*) ja käynnistettäisiin muut tukitoimet (esim perheneuvola tai lapsiperheiden kotipalvelu) jo ennen lapsen kotiutumista.” Perhetyöntekijä 37

*Toimiva lapsi & perhe- menetelmässä kartoitetaan ja vahvistetaan lapsen hyvinvoinnin kannalta keskeisiä tekijöitä, tuetaan lapsen kehitystä ja ehkäistään ongelmia (Toimiva lapsi & perhe-työ).

Yksi vastanneista perhetyöntekijöistä oli sitä mieltä, että yhteistyö toimii tällä hetkellä hyvin ainakin niissä tapauksissa, joissa perhe on entuudestaan tuttu. Yksi vastaajista taas näkisi ihanne tilanteessa työskentelevänsä perheessä työparin kanssa, joka olisi perhetyöstä. Tiiviimpää yhteydenpitoa sosiaalityöntekijöiden kanssa toivottiin myös.

Yhteistyö työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) näkyisi viiden vastanneen perhetyöntekijän mielestä työparityöskentelynä yhdessä Kaarisillan ohjaajien kanssa. Neljä perhetyöntekijää mainitsi myös, että yhteistyö näkyisi aktiivisessa tietojen vaihdossa ja saadun tiedon huomioimisessa työssä. Kolme vastaajista kertoi, että yhteistyö näkyisi myös yhteisissä palavereissa ja tapaamisissa. Lisäksi kaksi perhetyöntekijää mainitsi, että yhteistyö näkyisi yhteisenä työn suunnitteluna. Vastauksissa kiinnitettiin huomiota, myös siihen, että edellä kuvailut toimet näkyisi perheen hyvinvointina.

Karisillan työntekijöistä ihanne tilanteen kysymyksiin vastasi kolme henkilöä. Yhden Kaarisillan työntekijän mielestä keskustelua tulisi lisätä, koska Kaarisillan ohjaajien tieto lapsesta on tärkeää jatko työskentelyn kannalta. Yhden vastaajan mielestä Kaarisillan tehtävänä on tukea

ja taata turvallinen kotiinpaluu lapselle. Yhden Kaarisillan työntekijän mielestä perheen tilanetta ja tarvittavia palveluita tulisi tarkastella kokonaisuutena ja tarjota perheen tarvitsemia palveluita.

”Perheen tilanne ja palvelujen tarve tulisi kartoittaa kokonaisuudessaan. Tarjota kaikki perheen tarvitsemat palvelut kotiin, jotta ei tulisi uutta sijoitusta.” Kaarisillan työntekijä 25

Kaarisillan työntekijöiden mielestä yhteistyö työorganisaatiossa (FSHKY:n perhepalvelut) näkyisi yhteisissä palavereissa. Lisäksi toivottiin, että perhetyö osallistuisi tiedon siirtoon lapsen asioissa.

”Perhetyön alkaessa/jatkaessa perheen kanssa työskentelyn, perhetyöntekijän täytyisi tulla keskustelemaan lapsen asioista ohjaajien kanssa K-sillassa.” Kaarisillan työntekijä 26

9.3.3 Tapaus 3 aineiston yhteenveto

Tarkasteltaessa tapaus 2:n saatua aineistoa kokonaisuutena voidaan todeta, että lastenkodin ja perhetyön näkemykset työparityöskentelystä ovat hyvin erilaiset. Perhetyö toivoisi työparityöskentelyä ihanne tilanteessa, kun taas Kaarisillan henkilöstö toivoi lähinnä parempaa tiedonsiirtoa. Yksi vastaajista ei nähnyt lastenkodin työntekijöillä osuutta perheen kanssa työskentelyyn ihanne tilanteessa.

”Lapsen kotiutuessa, etenkin kun kyseessä näin pieni lapsi vielä, en näe lastenkodin henkilöstöllä osuutta työskentelyyn perheen kanssa.” Kaarisillan työntekijä 27

Tiedonsiirto koettiin haastavaksi ja vastauksissa todettiin, että yhteistyö tilanteessa kulkee sosiaalityöntekijän kautta tällä hetkellä. Tilanteen haastavaksi tekee sosiaalityöntekijöiden kiireellisyys ja se, että aina työntekijät eivät tiedä, ketä on vastuu sosiaalityöntekijä.

10 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimuksen avulla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin, joita olivat; mitä esteitä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisessä yhteistyössä on ja mitkä tekijät edistävät yhteistyötä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välillä.

Tarkasteltaessa koko tutkimuksen vastausaineistoa kokonaisuutena, voidaan todeta, että yleinen mielipide oli, että yhteistyö lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välillä toimii huonosti tai

sitä ei juurikaan ole. Työntekijöiden mielestä yhteistyössä hyvin toimii avun antaminen puolin ja toisin tarvittaessa. Yhteistyön on hiljattain koettu parantuneen hieman yhteisen esimiehen johdosta. Yhteisen esimiehen johdosta yhteisten tavaroiden ja tilojen käyttö on sujuvampaa, ja tiedonkulku on hieman parantunut työyhteisöjen välillä.

Työntekijät kokivat suurimmaksi esteeksi lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön välisessä yhteistyössä negatiiviset asenteet ja juurtuneen toimintatavan, että yhteistyötä ei ole. Negatiivisista asenteista mainittiin, että työyhteisöt puhuvat pahaa toisistaan, asetetaan työyhteisöt kilpailutilanteeseen ja työyhteisöiltä puuttuu keskinäinen ymmärrys.

Työntekijät kokivat, että resurssipula vaikeuttaa yhteistyötä. Työntekijöitä koetaan olevan liian vähän ja rahallisista resursseista koettiin olevan pulaa. Työntekijöiden erilaiset työajat ja aikataulut heikentävät yhteistyötä, lisäksi ajasta koettiin olevan pulaa. Toimimaton tiedon siirto ja yhteisten toimintamallien puuttuminen heikentävät yhteistyötä. Ongelmalliseksi koettiin myös, että sosiaalityöntekijät eivät ota kantaa perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan väliseen yhteistyöhön. Työn sisältöjen erilaisuutta ja yksikköjen itsenäisyyttä pidettiin myös yhteistyötä heikentävinä tekijöinä.

Lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön yhteistyötä lisäävinä ja edistävinä tekijöinä nähtiin työntekijöiden tasavertaisuus ja tuttuus. Tutkimuksen aineiston perusteella ei voida kuitenkaan todeta, vaikuttaako juuri tutkimuksen niissä vastauksissa, joissa koetaan yhteistyö toimivaksi tällä hetkellä työntekijöiden tuttuus tai kemiat.

Työntekijät näkivät myös motivaation yhteistyöhön olevan merkittävä edistävä tekijä. Yhteiset kehittämispäivät koettiin yhteistyötä lisääviksi ja yhteistyön puheeksi otto kaikissa työyhteisöissä. Yhteistyötä helpottaa molempien työyhteisöjen sijainti samassa rakennuksessa, samanlaiset arvot ja yhteinen esimies.

Työntekijät mainitsivat myös asioita, joihin ei voida suoraan vaikuttaa. Näitä olivat yhteiset asiakkaat Kaarisillan ja perhetyön kesken, ja matalan kynnyksen palveluiden lisääntyminen. Työntekijät mainitsivat myös yhteiskunnalliset ongelmat, joihin kuului; ylisukupolvisuus, talous- ja työllisyystilanne, maahanmuutto, päihdeongelmat ja ongelmat vanhemmuudessa.

Työntekijöiden vastauksista nousi esille, että työyhteisöllä ja työntekijöillä on halua kehittää yhteistyötä ja ihanne toiminta usein käsitti työpari työskentelyn Kaarisillan ja perhetyön työntekijöiden välillä. Vastauksissa näkyi myös, että toisen osaamista kunnioitettiin ja sitä haluttiin hyödyntää lapsen ja perheen parhaaksi.

11 Kehittämiskohteet

Tutkimus nosti esille myös muutamia kehityskohteita, joiden avulla yhteistyötä voidaan parantaa kaikkien työyhteisöjen välillä. Työntekijät toivoivat tutustumista ja keskustelevaa työtettä työyhteisöjen kesken, ja yhdessä työn kehittämistä. Valmiita toimintamalleja ja yhteistä raportointijärjestelmää toivottiin, jotta tiedonkulku eri työyhteisöjen välillä varmistuisi.

Työntekijöiden tutustuminen toisiinsa on helpoin ja halvin vaihtoehto lähteä kehittämään yhteistyötä työyhteisöjen välillä. Työntekijät itse ehdottivat yhteisiä tapaamisia ja keskusteluja, sekä lisäksi toivottiin yhteisiä kehittämispäiviä ja yhteistä työ-toimintaa.

11.1 Toimintamallit

Toimintamalleista aineistosta esiin nousi työntekijöiden mainitsema saattaen vaihto, jossa lapselle tai perheelle tarjottavat palvelut sulautuisivat toisiinsa lapsen tai perheen siirtyessä palvelusta toiseen. Palvelusta toiseen siirtyminen tapahtuisi työntekijöiden mielestä sujuvasti työparityöskentelyn avulla, kun Kaarisillan ja perhetyön työntekijät työskentelisivät yhdessä asiakkaan kanssa. Yhteisiä toimintamalleja tulisi luoda ainakin sijoituksesta kotiutuvalle lapselle, itsenäistyvälle nuorelle ja tilanteeseen, jossa lapsi sijoitetaan ja perhetyö jatkaa työskentelyä kotona.

Pohjalaisen (2013) opinnäytetyössä kävi ilmi, että kehittämishankkeen yhteydessä on suunniteltu erillistä keskustelua lastenkodissa sijoitetun lapsen vanhemmille, jossa heille tehtäisiin oma suunnitelma. Oletan, että kyseinen keskustelu ei ole vakiintunut käytäntöön, koska tutkimus aineistossani yksikään työntekijä ei maininnut kyseistä toimintatapaa tapaus 2:n kohdalla, jossa yksi perheen lapsista sijoitetaan Kaarisiltaan.

Mielestäni Pohjalaisen esittelemä toimintamalli tulisi ottaa käyttöön ja keskusteluun tulisi osallistua mahdollisuuksien mukaan myös perhetyön. Tilanteessa tiedonsiirto parantuisi ja kaikki osapuolet olisivat alusta asti toisilleen tuttuja. Perheen kanssa tehtävän yhteistyön voisi tilanteesta riippuen hoitaa Kaarisilta tai perhetyö, tai työparityöskentelynä, näin varmistettaisiin myös saattaen vaihdon mahdollisuus.

11.2 Yhteinen raportointijärjestelmä

Työntekijät toivoivat, että tiedonkulku työyhteisöjen kesken parantuisi. Yhdestä vastauksesta ilmeni, että tällä hetkellä Kaarisillassa on käytössä asiakastietojärjestelmänä Nappula, jota

sosiaalityöntekijät ja perhetyö eivät pääse lukemaan. Sosiaalityöntekijöillä ja perhetyöllä on käytössä Pro Consona, johon Kaarisilta on hiljattain saanut tunnukset. Kaarisillan henkilökunta pystyy nyt esimerkiksi kriisitilanteissa viikonloppuisin tarkistamaan tietoja, mikäli henkilö on lastensuojelun asiakas. Aiemmin Kaarisilta on saanut välttämättömät tiedot sosiaalipäivystyksestä. Vastauksessa mainitaan myös, että tavatessa tai puhelinkeskustelussa ei aina ehdi mainita kaikkea oleellista ja yhteinen tietojärjestelmä helpottaisi myös sosiaalityöntekijöiden kokonaiskuvan muodostumista asiakkaan tilanteesta. Toisessa vastauksessa on myös mainittu, että yleistä tietoa on tällä hetkellä vaihdettu työyhteisöjen kesken sähköpostitse, mutta pääasiassa asiakkaan tietoja ei voida jakaa sähköpostitse.

Tiedonsiirron ei tulisi kohtuuttomasti rasittaa yhtä työntekijää tai työyhteisöä, vaan sen tulisi siirtyä sujuvasti ja varmasti paikasta toiseen. Tutkimusaineistosta nousee esille, että lastenkodin ja perhetyön välillä tietoa on usein pyydettävä, muuten se saattaa jäädä saamatta, lisäksi joissakin tapauksissa tieto siirtyy sosiaalityöntekijöiden välityksellä. Tilanne on ongelmallinen, koska aineiston perusteella sosiaalityöntekijät ovat kiireisiä, ja heitä on vaikea saada kiinni, lisäksi työntekijät eivät aina tiedä ketä on asiasta vastaava sosiaalityöntekijä.

Mikäli tiedonkulku saataisiin varmistettua yhteisellä raportointijärjestelmällä, varmistaisi se ennen kaikkea tiedon siirtymisen työyhteisöjen välillä tehokkaasti. Tietoa saisi jokainen työntekijä silloin kun sitä tarvitsee, eikä se olisi sidottu paikkaan, aikaan tai henkilöön. Raportointijärjestelmä helpottaisi myös työntekijöiden aikaresursseja ja näin ollen myös työpaineita. Koko lastensuojelun yhteinen raportointijärjestelmä helpottaisi myös sosiaalityöntekijöiden tiedonsaantia ja kokonaiskuvan muodostumista asiakkaan tilanteesta.

12 Pohdinta

Merkittävä seikka tutkimuksen kannalta on se, että yksikään sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja ei vastannut tutkimukseen. Vastaamattomuuden vuoksi yhden työyhteisön näkökulma jää uupumaan kokonaan tutkimuksesta, ja se väistämättä vaikuttaa tutkimuksen näkökulmiin. Sosiaalityöntekijöiden vastaamattomuuden syitä voidaan vain arvailla, mutta aineistosta esiin nousseita seikkoja oli, sosiaalityöntekijöiden kiireellisyys ja se, että sosiaalityöntekijät eivät ota kantaa perhetyön ja lastenkodin väliseen yhteistyöhön.

Tutkimuksen vastauksista nousi esille, että yhteistyö Kaarisillan ja perhetyön välillä rakentuu osittain sosiaalityöntekijöiden varassa. Se, että sosiaalityöntekijät eivät kuitenkaan ota kantaa yhteistyöhön, on ongelmallista. Vastausten perusteella sosiaalityöntekijä voi omalla toiminnallaan mahdollistaa palveluiden sulautumisen toisiinsa ja samalla mahdollistaa tiiviin yhteistyön Kaarisillan ja perhetyön välille. Esimerkiksi tapaus 1 tilanteessa, jossa oli kyse itenäistyvästä nuoresta, aikaisin tehty tilaus mahdollisti ”saattaen vaihdon” ja tiedonsiirron,

kun taas vasta nuoren muuttaessa tehdyssä tilauksessa perhetyö jatkoi siitä mihin Kaarisilta lopetti ja työskentelyn päällekkäisyyttä ei ollut. Tutkimuksen aineiston perusteella ei voida kuitenkaan todeta, vaikuttaako juuri tutkimuksen niissä vastauksissa, joissa koetaan yhteistyö toimivaksi tällä hetkellä tilauksen ajankohta.

Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien vastaamattomuuteen yksi syy voi olla työpaineet ja kiireellisyys. Opinnäytetyö prosessin aikana Forssan Lehti uutisoi 31.10.2017 FSHKY:n lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tekemästä kantelusta aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto (Avi) kiinnitti päätöksessään huomiota FSHKY:n sosiaalityön resurssien niukkuuteen. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan resurssien niukkuus vaarantaa lapsen ja perheen oikeuden saada heidän tarvitsemiaan palveluita. Avi kiinnitti huomiota myös, sosiaalityöntekijöiden pätevyyteen, ja siihen, että asiakassuunnitelma on aina laadittava. Avi huomautti, että asiakirjoihin on merkittävä viivytyksettä lastensuojelutoimenpiteiden suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kannalta oleelliset tiedot. Avi huomioi myös, että työntekijän on riittävän usein tavattava lasta henkilökohtaisesti asiakassuunnitelman mukaan. (Leinonen 2017.)

Puute pätevistä sosiaalityöntekijöistä, ei ole ainoastaan Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ongelma, vaan se on valtakunnallinen. FSHKY on ottanut käyttöön rekrytointilisän elokuusta 2017, jolla koitetaan ratkaista kyseistä ongelmaa. FSHKY:ssä maksetaan 200€ rekrytointilisää joka kuukausi sosiaalityöntekijöille vuoden 2019 loppuun saakka. Uusille työntekijöille maksetaan kertakorvauksena 2000€ vuoden työskentelyn jälkeen. Mikäli työntekijä on toisenkin vuoden virassaan, saa hän toisen 2000€:n kertapalkkion. Opiskelijoille FSHKY myöntää kahden kuukauden palkallisen graduntekovapaan. (Kyrö 2017.) Perhepalveluiden johtaja Riikka Lammintausta-Mäkelän mukaan järjestelmällä on onnistuttu rekrytoimaan lisää sosiaalityöntekijöitä. Lammintausta-Mäkelä kertoo, että myös FSHKY:n lastensuojelun kehittämistyö herättää kiinnostusta sosiaalityöntekijöissä. FSHKY:ssä oli 30.10.2017 kolme lastensuojelun sosiaalityöntekijän vakanssia täyttämättä. (Lammintausta-Mäkelä 2017.)

Tutkimuksen vastauksissa mainittiin myös, että työpaineet ja työn yleinen kuormittavuus on lisääntynyt, ja se koettiin yhteistyötä heikentäväksi. Yksi vastaajista kertoi, että työn kuormittavuutta lisää asiakkaiden muuttuminen entistä haastavimmiksi. Teoria osuudessa nostin jo esille, että HuoSta-hankkeen loppuraportissa mainittiin, että lakiuudistusten ja palvelujen uudelleen järjestäminen aiheuttaa sen, että lapsen ja perheen tarpeisiin on entistä haastavampaa vastata korjaavissa palveluissa, ja on olemassa viitteitä, että se saattaa jopa lisätä sijoituksia.

Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksissa nousi samoja asioita esille, kuin mihin pyritään valtakunnan tasolla vaikuttamaan. Vuonna 2013 ilmestyi sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asettaman selvitysryhmän loppuraportti Toimiva lastensuojelu. Loppuraportissa painotettiin lastensuojelun asiakkuuden alkuvaihetta, avohuoltoa ja niiden yhteistyötä. Selvitysryhmä esitti, että viranomaisten yhteistyötä ja tietojen vaihtoa tulee selkiyttää, yksinkertaistaa ja yhtenäistää. Loppuraportissa todettiin myös, että työntekijöiden osaamista on vahvistettava ja työntekijä resursseja lisättävä. (Toimiva lastensuojelu 2013,69-70.)

Loppuraportissa todettiin, että lainsäädäntöä muutetaan niin, että mahdollistetaan yhtenäinen tiedonkeruu lapsen ja perheen palvelujen kokonaisuudesta. Lasten ja perheiden palvelujen kehittämisen pitkäaikaistavoite on raportin mukaan lasten ja perheiden kohtaaminen kokonaisuutena ja yhteisten palvelujen ja tuen kokoaminen järjestelmäksi, jolla on yhteinen viitekehys ja tietopohja. (Toimiva lastensuojelu 2013,72.)

Osa selvitysryhmän ehdotuksista on toteutettu lakiuudistuksina sosiaalihuoltolain uudistuksen yhteydessä. Osa selvitysryhmän ehdotuksista löytyy lastensuojelun laatusuosituksista, ja osaa on toteutettu osana kehittämistyötä. Osa selvitysryhmän ehdotuksista on jaoteltu 2014-2019 sosiaali- ja terveysministeriön toteuttamissuunnitelmaan, ja osa liittyy kunta ja palvelurakennuudistukseen. (Hämeen-Anttila 2017,227.)

STM:n asettama selvitysryhmä halusi kuitenkin muistuttaa Toimiva lastensuojelu loppuraporttissaan, että kriittiset arviot lastensuojelusta eivät johdu henkilöstöstä vaan palvelujärjestelmästä ja sen johtamisesta. Selvitysryhmän mukaan lastensuojelun työntekijät joutuvat tekemään työtään kohtuuttomassa tilanteessa, kun henkilöstövoimavarojen ja kuormituksen epätasapaino on kasvanut jatkuvasti (Toimiva lastensuojelu 2013,75.)

Saastamoisen (2016, 61-62) mukaan, kunnissa tulisi kehittää viranomaisten yhteistyömenetelmiä ja huolehtia, että yhteistyö olisi mahdollisimman aukotonta ja johdettua. Jokainen lasta koskeva prosessi on suoritettava niin, että lapsen etu toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Lastensuojelun kentällä olevat haasteet saattavat määrittää prosessien rakenteita. Lastensuojeluun voi liittyä kohtuuton työmäärä, muodollisesti pätevien sosiaalityöntekijöiden vähäisyys, lastensuojelun yhteistyötahojen puutteellinen valmius, rohkeus tai ammatillisuus puuttua. Käytännöstä kumpuavat haasteet saattavat sivuuttaa prosessien tarkastelussa lapsen edun. Lastensuojelussa työskentelevien ei suinkaan tulisi miettiä prosesseja rakenteista käsin, vaan lapsen edusta käsin. Rönkkö ja Rytkönen (2010, 286) toteavat myös, että asiantuntemusalueet, työmenetelmät, työtavat, vuorovaikutuskäytännöt ja prosessit on organisoitava uudelleen, jotta yhteistyö moniammatillisesta asiantuntemuksen näkökulmasta toteutuu.

Kuten edellä käy ilmi yhteistyön kehittäminen lastensuojelussa ei ole yksinkertaista, siihen vaikuttaa aina suurempi kokonaisuus, kun vain työntekijöiden tahtotila tai yhden organisaation toiminta. Organisaation ja sen työntekijöiden motivaatiolla ja halulla kehittää yhteistyötä ja lastensuojelun palveluita on kuitenkin suuri merkitys ja ilman sitä tuloksia ei saada aikaiseksi. Valtakunnan tasolla lastensuojelua ja yhteistyötä kehitetään samoista syistä kuin mitä tutkimuksen vastanneiden odotukset yhteistyölle ovat FSHKY:n lastensuojelussa. Tavoitteena on yhtenäinen tieto ja perheiden kohtaaminen kokonaisuutena. Yhteistyötä kehitetään myös, jotta prosessit voidaan viedä läpi ajatellen lapsen etua ja jotta voidaan koota palvelut järjestelmäksi, joilla on yhteinen tietopohja.

Yhteistyön vahvistamisella on positiivisia vaikutuksia, paitsi lastensuojelun laadukkuuteen, myös työntekijöiden hyvinvointiin. Toimiva yhteistyö, vaivaton tiedonsiirto ja selvät toimintamallit vapauttavat työntekijöiden aikaresursseja, ja lievittävät työpainetta. Työn paineiden helpottuessa ja työn sujuvoituessa työntekijä kokee helpommin työnimua eli pysyvää myönteistä tunne- tai toimintatilaa.

Työnimua voidaan lisätä vahvistamalla työntekijän voimavaroja, työn sisällön kiinnostavuutta, organisaation myönteisiä sosiaalisia tekijöitä ja hyviä vertaiskontakteja. Organisaation ja työpaikan innostavalla ja innovatiivisella johtamisella ja ilmapiirillä, ja hyvillä työskentely oloilla on myös merkitystä. Tärkeää on myös esimieheltä ja vertaisilta saatu tuki, palaute ja kunnioittava asenne. Työpaikan hyvä ilmapiiri ja tiedonkulku myös motivoivat. (Rönkkö & Rytkönen 2010,296.)

Työn imu näkyy työntekijässä energisyytenä, omistautuneisuutena ja uppoutumisena työlle ja hyvänä ammatillisena itsetuntona. Työntekijän kokiessa työnimua, hänen on helppo siirtyä tehtävästä toiseen, hän etsii haasteita työstään ja sopeutuu muuttuviin olosuhteisiin. Työn imua kokeva työntekijä on myös lojaalimpi työnantajalleen.

Myös Isoherrasen (2012, 5) väitöskirjan mukaan moniammatillisesti hyvin toimivissa tiimeissä kehittyi sosiaalista pääomaa, jonka avulla jaksettiin työssä paremmin. Moniammatillisesti hyvin toimivissa tiimeissä koettiin keskinäistä luottamusta ja tukea, ja näissä tiimeissä haluttiin työskennellä.

Tutkimustulosten ja tutkimuksessa esiin nousseiden kehittämiskohteiden perusteella esitän, että jatkossa FSHKY:ssa pitäisikin tutkia ja kehittää millainen on toimiva prosessi sijoituksesta kotiutuvalla lapselle, itsenäistyvälle nuorelle ja tilanteeseen, jossa lapsi sijoitetaan ja perhetyö jatkaa työskentelyä kotona. Tutkimuksen pohjalta voitaisiin luoda toimintamalleja FSHKY:n lastensuojelulle, jotka helpottaisivat ja sujuvoittaisivat kaikkien työyhteisöjen työtä.

FSHKY:ssa tulisi myös tutkia tiedonsiirtoa eri työyhteisöjen välillä, ja tulosten pohjalta sitä voitaisiin sujuvoittaa ja kehittää, mikäli yhteinen raportointijärjestelmä ei ole mahdollinen.

Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien yhteistyötä Kaarisillan ja perhetyön kanssa tulisi myös tutkia, koska heidän näkökulmansa jäi pois tästä tutkimuksesta. Olisi tärkeää saada tietoa, miten sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat näkevät yhteistyön eri työyhteisöjen välillä, ja miten yhteistyötä tulisi kehittää heidän mielestään.

Tutkimuksen aineistosta nousi esille, että yhteistyö Kaarisillan ja perhetyön välillä on hiljattain parantunut ja sen eteen tehdään jatkuvasti töitä. Mielenkiintoista olisikin jatkotutkimus aiheesta myöhemmin, jolla voitaisiin seurata, onko yhteistyö parantunut työyhteisöjen välillä.

13 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen aikana on otettava huomioon monia eettisiä kysymyksiä. Opinnäytetyötäni suunnitellessani jo perehdyin laadullista tutkimusta käsittelevään tietokirjallisuuteen ja Laurea ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeeseen. Tällä halusin varmistaa, että työni noudattaa tutkimuksen kaikissa vaiheissa tieteellisen tutkimuksen käytäntöjä. Opinnäytetyötä tehdessä olen ollut rehellinen, huolellinen ja tarkka. Osallistuminen tutkimukseen on ollut vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistuneet ovat säilyneet anonyymeinä, koska vastauksissa ei kerätty henkilötietoja. Vastauksia on käsitelty luottamuksellisesti. Valmis työ toimitetaan yhtymähallinnon kirjaamoon tutkimusluvan myöntämisen ehtojen mukaisesti.

Tieteelliseen kirjoittamiseen kuuluu, että käytetyt lähteet löytyvät lähdeviittauksina tekstistä ja lähteet lähdeluettelosta. Lähdeviitteiden ja itse lähteiden välillä on tiukka vastaavuus. Kirjallisuutena käytetyt lähteet on huolella valittu ja lähdekriittisesti tarkasteltu ja lähdeviitteet tarkasti merkitty. Lähdeviittauksissa on käytetty suppeaa mutta tarkkaa Harvardin järjestelmää. (Hirsijärvi ym. 2009, 349-351.)

Hirsijärven ym. (2009, 232) mukaan tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä tulee arvioida. Tutkimuksessa käytetyt aineistonkeruu- ja analyysimenetelmät on valittu, siten, että ne tuottavat parhaiten tietoa haluamistani aiheista. Opinnäytetyöni tutkimus vastasi sille asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja näin ollen aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä voidaan pitää onnistuneina valintoina ja tutkimus voidaan arvioida validiksi, eli päteväksi. Validiteetilla laadullisessa tutkimuksessa usein tarkoitetaan myös tutkimuksen uskottavuutta ja vakuuttavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2006a.)

Tutkimuksessa on hyödynnetty myös monimenetelmällisyyttä eli triangulaatiota aineiston keruussa sekä aineiston analyysissä, joka osoittaa, että tutkimustulokset ovat olleet samoja käytetystä menetelmästä huolimatta. Triangulaatio on merkittävästi parantanut tutkimukseni luotettavuutta.

Laadullisessa tutkimuksessa tarkka kuvaus tutkimukseen käytetyistä tutkimusmenetelmistä ja toteuttamisen vaiheista kohentaa sen luotettavuutta (Hirsijärvi ym 2009, 232). Tutkimukseni olen kuvannut ja perustellut tarkasti aineiston keruun eri vaiheet, aineiston analyysin eri vaiheet ja päättelyketjut tutkimuksen tuloksille. Tutkimustuloksia raportoidessani olen perustellut näkökulmani ja apuna olen käyttänyt työntekijöiden suoria lainauksia. Opinnäytetyön olen kokonaisuudessaan dokumentoinut siten, että päättelyketju on myös muiden tarkistettavissa, joka parantaa tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta.

Uskon, että tutkimukseni on luotettava eli reliaabeli. Reliaabelius tarkoittaa, että mikäli se suoritettaisiin uudestaan, saataisiin samankaltaiset tulokset (Hirsimäki ym 2009,231). Tutkimukseni luotettavuuteen kuitenkin vaikuttaa se, että sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat eivät vastanneet tutkimukseen, ja heidän vastatessaan tutkimuksen tulos saisi lisänäkökulman. Vastausinto hiipui myös hieman lomakkeen loppua kohden. Yhdessä lomakkeessa oli maininta, että tyhjät kohdat, eivät tarkoita sitä, että vastaaja ei pitäisi niitä tärkeänä, mutta kiireen vuoksi hän kykeni vastaamaan vain osittain. Kysymykset oli kuitenkin sijoitettu lomakkeelle niin, että tärkeimmät, jotka mittasivat tutkimuksen kannalta oleellisia asioita, sijaitsivat lomakkeen alussa.

Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että tutkimuksen kyselyn vastausajan päättyessä perhetyöllä ja lastenkoti Kaarisillalla oli ollut yhteinen johtaja vasta kaksi kuukautta. Vastauksista ilmeni, että yhteinen johtaja on lisännyt yhteistyötä perhetyön ja Kaarisillan välillä, joten saattaa, olla että yhteistyö olisi joiltain osin tällä hetkellä parempi, kuin tutkimustuloksissani esittelemä aineisto.

Opinnäytetyöni on tehty työharjoittelupaikkaani, jota voidaan pitää ongelmallisena luotettavuuden ja eettisyyden kannalta. Työharjoittelun aikana minulla on ollut mahdollisuus havainnoida perhetyön ja Kaarisillan välistä yhteistyötä ja saada hiljaista tietoa, jota ulkopuolisella opinnäytetyön tekijällä ei olisi. Opinnäytetyössäni ainoana aineistona käytettiin kuitenkin työntekijöiden vastauksia, joka helpotti harjoittelijan ja opinnäytetyöntekijän roolien erottamista.

Tutkimukseni tuloksia ei voida kuitenkaan yleistää, vaan ne koskee ainoastaan Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastenkoti Kaarisillan ja lastensuojelun perhetyön välistä yhteistyötä. Tuloksia voidaan hyödyntää kehittäessä yhteistyötä lastenkodin ja perhetyön välillä. Tuloksia voidaan käyttää myös lastensuojelun palveluiden kehittämiseen.

14 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessini oli pitkä ja haastava mutta samalla se on kasvattanut minua ammatillisesti. Opinnäytetyöni aihe ja teema vaihtuivat kesken prosessin, johtuen haasteesta saada aiemmalle tutkimukselle tutkimuslupaa. Alkuperäinen suunnittelemani aikataulu opinnäytetyön tekemiselle venyi osittain tästä syystä. Lisähaastetta toi perheenlisäys ja arki pienen vauvan ja vanhempien lasten kanssa. Lapsiperhe arki asetti omat haasteensa opinnäytetyön tekemiselle ja suurin niistä liittyi siihen, että en saanut opinnäytetyötä marraskuussa 2017 valmiiksi. Jälkeenpäin ajateltuna, sillä että aikataulu venyi, oli myös positiivisia vaikutuksia lopulliselle opinnäytetyölle. Kirjoittamisen venyessä, minulla oli aikaa pohtia ja jäsenellä kyselystä saatuja tuloksia ja uskon, että aineisto on huolellisemmin tarkasteltu kuin mitä se olisi, jos opinnäytetyö olisi kirjoitettu nopealla aikataululla.

Opinnäytetyö on opettanut minulle ennen kaikkea pitkäjänteisyyttä. Prosessin aikana opin myös reagoimaan muuttuviin tilanteisiin entistä paremmin ja soveltamaan erilaisia ratkaisuja, jotta työ etenisi. Opinnäytetyöskentely lisäsi myös ammatillista kykyäni ottaa muiden työyhteisöiden työpanos huomioon suunniteltaessa omaa, työyhteisön tai koko organisaation työtä.

Tutkimuksen suorittamisesta opin valtavasti uutta ja sain varmuutta myös työelämän kehittämiseen. Jälkeenpäin olen pohtinut tekemiäni valintoja ja pitänyt niitä onnistuneina. Aineistonkeruussa käytin lomakkeen laadinnassa eläytymismenetelmää apuna, joka ei ollut minulle entuudestaan tuttu. Lisäsin kehyskertomuksiin konkreettisia kysymyksiä, jotta saisin tutkimusongelman kannalta oleellisia vastauksia. Laaditut kertomukset kysymyksineen tuottivatkin tutkimusongelman kannalta tärkeää tietoa, mutta niukasti uusia näkökulmia. Jälkeenpäin jäin pohtimaan, että jos olisin rohkeammin antanut tilaa vastaajalle, enkä olisi ohjannut vastauksia, olisinko saanut enemmän uusia näkökulmia ja ideoita kehittämiseen.

Opinnäytetyötä suunnitellessani minulle oli selvää, että haluan tehdä opinnäytetyön, jolla on oikeasti merkitystä työelämään. Tässä tavoitteessa onnistuin ja olen tyytyväinen, että opinnäytetyötäni apuna käyttäen voidaan kehittää FSHKY:n lastensuojelu työtä. Muutoksen saaminen työelämään on kuitenkin aina paljon haastavampaa ja monimutkaisempaa, kuin pelkkien siihen vaikuttavien tekijöiden selvittäminen. Saastamoisen (2016,284) sanoja lainaten: ”Lapsen oikeudet eivät toteudu painollaan- tai tässä tapauksessa painoarvolla. Sen eteen meidän aikuisten on tehtävä ahkerasti ja tinkimättömästi työtä. Yhteistyötä.”

Lähteet

Painetut

Eskola, J. 1998. Eläytymismenetelmä sosiaalitutkimuksen tiedonhankintamenetelmänä. Väitöskirja. Tampere: TAJU

Hallintolaki 6.6.2003/434.

Heino, T., Hyry, S., Ikäheimo, S., Kuronen, M. & Rajala, R. 2016. Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset. HuosTa-hankkeen (2014-2015) päätulokset. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 3/2016. Tampere: Juvenes Print-Suomen yliopistopaino.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Hämeen-Anttila, L. 2017. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. s.216-246. Teoksessa Sosiaalityön käsikirja. Kanaoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. Helsinki: Tietosanoma OY.

Isoherranen, K. 2008. Yhteistyön uusi haaste- moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa Enemmän yhdessä- moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY oppimateriaalit oy s.26-48

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2007. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita Prima.

Kyrö, J. 2017. Valitsevatko sosiaalityöntekijät Forssan ja bonukset? Forssan lehti 30.10.2017.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. 8.4.1983/361.

Lammintausta-Mäkelä, R. 2017. Valitsevatko sosiaalityöntekijät Forssan ja bonukset? Forssan lehti 30.10.2017.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Leinonen, J. 2017. Aluehallintovirastolta nootti lastensuojelusta. Forssan lehti 31.10.2017.

Payne, M. 2000. Teamwork in Multiprofessional Care. Oxford University Press: Oxford

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. WSOY: Helsinki

Saastamoinen, K. 2016. Lapsen suojelu- Viranomaisten ja muiden toimijoiden välisenä yhteistyönä. Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Publishing oy.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Toimiva lastensuojelu. Selvitysryhmän loppuraportti. 2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:19. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi Oy.

Uusimäki, M. 2005. Perhetyö palvelujärjestelmässä. Teoksessa Voimaa perhetyöhön. Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. Jyväskylä: PS-Kustannus. s17-42.

Vilen, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivonen, R. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.

Vilka, H. 2005. Merkityksiä ymmärtämässä. Teoksessa Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannus-osakeyhtiö Tammi Oy. s.133-151

Sähköiset

Hyvinvointikuntayhtymä. 2016. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristöterveydenhuolto. viitattu 7.6.2017 <http://www.fstky.fi/kuntayhtyma/>

Isoherranen, K. 2018. Uhka vai mahdollisuus- moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsinki. viitattu 2.1.2018 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf?sequence=1

Kenny, G. 2002. The importance of nursing values in interprofessional collaboration. British Journal of Nursing, January 10 s.65-68 viitattu 1.3.2018 <http://web.b.ebsco-host.com.nelli.laurea.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=86777c43-6330-4881-9675-00ecfb4208b1%40sessionmgr120>

Kivelä, A-M. 2002. Perhetyön kehittäminen nuorisokoti Mainingissa. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. viitattu 1.3.2018 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/62365/kivela_aki-matti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lastensuojelu. 2016. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristöterveydenhuolto. viitattu 7.6.2017 <http://www.fstky.fi/palvelut/sosiaali-ja-perhepalvelut/lastensuojelu/>

Lastensuojelu 2016. Tilastoraportti 43/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. viitattu 11.1.2018 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135628/Tr43_17_LASU.pdf?sequence=3

Lockhart-Wood, K. 2000. Collaboration between nurses and doctors in clinical practice. British Journal of Nursing March 9, s.276-280 viitattu 1.3.2018 <http://web.b.ebsco-host.com.nelli.laurea.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&sid=86777c43-6330-4881-9675-00ecfb4208b1%40sessionmgr120>

Organisaatiokaavio. 2016. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristöterveydenhuolto. viitattu 7.6.2017 <http://www.fstky.fi/kuntayhtyma/organisaatiokaavio/>

Pietilä, L. 2017. Perhetyön prosessi nuoren avohuollon sijoituksessa. opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. viitattu 1.3.2018 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135275/Perhetyon%20prosessi%20nuoren%20avohuollon%20sijoituksessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Pohjalainen, K. 2013. Yhteinen lastensuojelu- kehittämishanke Forssan kaupungin lastensuojelun yhteistyökäytäntöjen selkiyttämiseksi. Opinnäytetyö YAMK. Turun ammattikorkeakoulu. viitattu 1.3.2018 http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/56830/Pohjalainen_Katariina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rissanen, R. 2006. Fenomenografia. Luku 5.1 KvaliMOTV-Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. viitattu 7.3.2018. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Luku 3.3.1 Validiteetti. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. viitattu 7.3.2018
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Luku Kehyskertomus- eläytymismenetelmän särmikäs kulmakivi. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. viitattu 7.3.2018. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_5_1_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006c. Luku 7 Analyysi ja tulkinta. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. viitattu 7.3.2018
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7.html>

Toimiva lapsi & perhe-työ. Mieli. Suomen mielenterveysseura. viitattu 8.3.2018
<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/kehitt%C3%A4mist%C3%B6iminta/lapset-ja-nuoret/toimiva-lapsi-perhe-ty%C3%B6>

Vaarala, S. 2017. Kotiutumisosessin kehittäminen vastaanottokodille ja tehostetulle kotiutavalle perhetyölle. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. viitattu 1.3.2018
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129260/Vaarala_Sini.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa	60
Liite 2: Saatekirje tutkimukseen osallistuville	62
Liite 3: Tutkimuslomake	63

Liite 1: Tutkimuslupa

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä	Viranhaltijapäätös
Yhtymäjohtaja	14.8.2017 19 §
Asia	Tutkimuslupa Viksten Satu Lastensuojelun perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisen yhteistyön kehittäminen Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymässä
Asiaseloste	<p>Laurea- ammattikorkeakoulun sosionomin tutkintoa suorittava opiskelija Viksten Satu pyytää tutkimuslupaa opinnäytetyölleen Lastensuojelun perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisen yhteistyön kehittäminen Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymässä.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa tämän hetken yhteistyötä, mitä yhteistyötä toivotaan tulevaisuudessa ja mitä esteitä yhteistyölle on tällä hetkellä. Opinnäytetyön tavoitteena on parantaa lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön yhteistyötä.</p> <p>Tutkimuskysymykset ovat: 1. Mitä esteitä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisessä yhteistyössä on? 2. Mitkä tekijät edesauttavat yhteistyötä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välillä?</p> <p>Tutkimuksen kohderyhmä on lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön henkilökunnat sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijät. Tutkimusaineisto kerätään internet-kyselyn kautta e-lomakkeella. Tutkimustulokset analysoidaan sisällönanalyysiä käyttäen. Opinnäytetyö raportoidaan marraskuussa 2017 Laurea-ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä.</p> <p>Opinnäytetyön yhteyshenkilönä on vastaava perhetyöntekijä Elina Latvala.</p> <p>Opinnäytetyön lupahakemuksen liitteenä on tutkimussuunnitelma, jossa on liitteenä saatekirje ja kyselylomake.</p>
Valmistelijan ehdotus	<p>Tutkimuslupa myönnetään ehdolla, että</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tutkimusraportti tulee tehdä niin, ettei tutkimuksessa mukana olleiden henkilöllisyys paljastu ja tutkimus toteutetaan hyvää tutkimuseettistä käytäntöä noudattaen. 2. tutkimuksen suorittaja antaa kirjallisen salassapitosopimuksen (lomake liitteenä) 3. tutkimuksen tekijä toimittaa valmiin opinnäytetyön luvan myöntäjälle (yhtymähallinnon kirjaamo).
Päätös	Tutkimuslupa myönnetään
Päätöksen peruste	Hallintosääntö
Muutoksenhakuohje	Liitteenä

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä	Viranhaltijapäätös	
Yhtymäjohtaja	14.8.2017	19 §
Pöytäkirja yleisesti nähtävänä	21.8.2017	
Päiväys ja allekirjoitus	Forssassa 14.8.2017	
	Juha Heino Yhtymäjohtaja	Anna Palin Hallintoylihoitaja
Jakelu	Viksten Sari Latvala Elina Kandolin Maija Lammintausta-Mäkelä Riikka	

Liite 2: Saatekirje tutkimukseen osallistuville

Hei!

Satu on saanut tutkimusluvan ja tekee opinnäytetyötään Kaarisillan ja perhetyön yhteistyöstä ja sen mahdollisista kehittämiskohteista. Sovimme että välitän viestin ja linkin teille, jolloin hän ei tarvitse erillistä sähköpostilistaa. Vastaaminen on työaika ja työtehtävä, joten tuetaan omalta osaltamme hänen opinnäytetyönsä onnistumista ja täytetään lomake kokonaan ja asioita pohtien. Saamme tästä itsekin hyvää pohjaa vuoropuhelulle ja toiminnan kehittämiseksi kaikki ajatukset ja näkökulmat huomioiden. Mukavia hetkiä vastaamiseen!

Tutkimuksen vastauksia käytetään ainoastaan sosionomi koulutuksen opinnäytetyöhön. Opinnäytetyö toteutetaan yhdessä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun kanssa. Opinnäytetyö on kehittämistyö lastensuojelulle. Opinnäytetyön tavoitteena on parantaa lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön yhteistyötä. Opinnäytetyö kartoittaa yhteistyötä tällä hetkellä, mitä yhteistyöltä toivotaan tulevaisuudessa ja mitä esteitä yhteistyölle on tällä hetkellä. Opinnäytetyön tuotoksina pyritään purkamaan ilmaantuneita esteitä yhteistyölle ja madaltaa kynnystä yhteistyölle ja luoda uusia toimintatapoja, jotta Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelusta tulisi entistä laadukkaampaa. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä on myöntänyt tutkimusluvan tutkimukselle.

Vastauslomakkeet hävitetään heti analysoinnin jälkeen asiaankuuluvasti. Kaikkia vastauksia ja tuloksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä voida millään tavalla yhdistää vastaajaan. Luotettavan tutkimustuloksen saamiseksi toivon teidän vastaavan rehellisesti ja tutkimukseen paneutuen kysymyksiin. Tutkimuksen tulokset ovat kaikkien halukkaiden luettavissa opinnäytetyön valmistuttua osoitteessa <https://www.theseus.fi/>. Kaikille tutkimukseen pyydetyille lähetetään linkki valmiiseen opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua syksyn 2017 aikana.

Tutkimuslomake on sähköinen, ja se on auki 30.9.2017 kello 16.00 asti. Lomaketta ei ole pakko täyttää kerralla loppuun, vaan voit tehdä sitä oman aikataulun mukaan. Mikäli haluat jatkaa vastauksiasi myöhemmin, valitse lomakkeen lopusta osittainen tallennus ja kirjoita kenttään sähköpostiosoite, johon uusi linkki keskeneräiseen vastaukseesi lähetetään. Kun valitset pelkän tallennuksen, olet tallentanut vastauksesi, etkä voi enää muokata niitä.

<https://elomake3.laurea.fi/lomakkeet/14368/lomake.html>

Lisätietoja tutkimukseen liittyen voi kysyä Satu Viksten/ satu.viksten@student.laurea.fi

Liite 3: Tutkimuslomake

Tutkimuslomake

Vastauksia käytetään ainoastaan sosionomi koulutuksen opinnäytetyöhön. Opinnäytetyö toteutetaan yhdessä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelun kanssa. Opinnäytetyö on kehittämistyö lastensuojelulle. Opinnäytetyön tavoitteena on parantaa lastenkoti Kaarisillan ja perhetyön yhteistyötä. Opinnäytetyö kartoittaa yhteistyötä tällä hetkellä, mitä yhteistyöltä toivotaan tulevaisuudessa ja mitä esteitä yhteistyölle on tällä hetkellä. Opinnäytetyön tuotoksina pyritään purkamaan ilmaantuneita esteitä yhteistyölle ja madaltaa kynnystä yhteistyölle ja luoda uusia toimintatapoja, jotta Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän lastensuojelusta tulisi entistä laadukkaampaa. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä on myöntänyt tutkimusluvan tutkimukselle.

Vastauslomakkeet hävitetään heti analysoinnin jälkeen asiaankuuluvasti. Kaikkia vastauksia ja tuloksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä voida millään tavalla yhdistää vastaajaan. Luotettavan tutkimustuloksen saamiseksi toivon teidän vastaavan rehellisesti ja tutkimukseen paneutuen kysymyksiin. Tutkimuksen tulokset ovat kaikkien halukkaiden luettavissa opinnäytetyön valmistuttua osoitteessa <https://www.theseus.fi/>. Kaikille tutkimukseen pyydetyille lähetetään linkki valmiisiin opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua syksyn 2017 aikana.

Lisätietoja tutkimukseen liittyen voi kysyä Satu Viksten/ satu.viksten@student.laurea.fi

Työskentelen lastensuojelun sosiaalityöntekijänä_____

Työskentelen perhetyöntekijänä_____

Työskentelen lastenkoti Kaarisillassa_____

Miten perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välinen yhteistyö toimii sinun mielestäsi tällä hetkellä?

.

Miten kehittäisit perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välistä yhteistyötä?

.

Mikä perhetyön ja lastenkoti Kaarisillan välisessä yhteistyössä toimii tällä hetkellä hyvin?

Mitkä tekijät työyhteisössäsi (lastenkoti, perhetyö tai lastensuojelun sosiaalityöntekijät) lisäävät yhteistyötä perhetyön/lastenkoti Kaarisillan kanssa?

Mitkä tekijät työyhteisössäsi (lastenkoti, perhetyö tai lastensuojelun sosiaalityöntekijät) heikentävät yhteistyötä perhetyön/lastenkoti Kaarisillan kanssa?

Mitkä tekijät työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut) lisäävät yhteistyötä lastenkodin/perhetyön kanssa?

Mitkä tekijät työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut) heikentävät yhteistyötä perhetyön/lastenkodin kanssa?

Mitkä yhteiskunnalliset tekijät lisäävät yhteistyötä perhetyön/lastenkodin kanssa?

Mitkä yhteiskunnalliset tekijät heikentävät yhteistyötä perhetyön/lastenkodin kanssa?

Minkä asian koet suurimmaksi esteeksi lastenkodin ja perhetyön yhteistyön välille?

Tässä osiossa on kolme erilaista tapausta, jotka koskettavat lastensuojelua. Pohdi ratkaisuja oman työsi ja ammattieteesi näkökulmasta. Tapausta ratkaistessasi älä mieti resursseja tai

muita esteitä vaan keskity ihanne tilanteeseen, miten tilanteessa tulisi toimia.

Tapaus 1:

Lastenkoti Kaarisiltaan on ollut sijoitettuna muutaman kuukauden 17-vuotias nuori. Tiedämme, että nuoren sijoitus jatkuu niin kauan, että hän itsenäistyy lastenkoti Kaarisilasta omaan asuntoon. Nuori ei ole palaamassa kotiin vanhempiensa luokse ennen sitä.

Tilanne tällä hetkellä:

Miten tilanteessa toimitaan tällä hetkellä työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut)?

Mikä osuus sinun työyhteisölläsi on tilanteessa?

Miten yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyy tällä hetkellä?

Ihanne toiminta tilanteessa:

Miten tilanteessa tulisi toimia työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut)?

Mikä osuus sinun työyhteisölläsi olisi tilanteessa?

Miten yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyisi?

Tapaus 2:

Perheessä on kolme lasta 5-, 10- ja 15-vuotiaat. Perheen lapsista 15-vuotias sijoitetaan lastenkoti Kaarisiltaan. Perheen 5-, ja 10-vuotiaat lapset jäävät asumaan kotiin vanhempiensa luokse.

Tilanne tällä hetkellä:

Miten tilanteessa toimitaan tällä hetkellä työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut)?

Mikä osuus sinun työyhteisölläsi on tilanteessa?

Miten yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyy tällä hetkellä?

Ihanne toiminta tilanteessa:

Miten tilanteessa tulisi toimia työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut)?

Mikä osuus sinun työyhteisölläsi olisi tilanteessa?

Miten yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyisi?

Tapaus 3:

Lastenkoti Kaarisillassa on ollut sijoitettuna 10-vuotias lapsi, jonka sijoitus on päättyneenä ja lapsi on palaamassa kotiin vanhempiensa luokse.

Tilanne tällä hetkellä:

Miten tilanteessa toimitaan tällä hetkellä työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut)?

Mikä osuus sinun työyhteisölläsi on tilanteessa?

Miten yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyy tällä hetkellä?

Ihanne toiminta tilanteessa:

Miten tilanteessa tulisi toimia työorganisaatiossasi (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perhepalvelut)?

Mikä osuus sinun työyhteisölläsi olisi tilanteessa?

Miten yhteistyö eri työyhteisöjen välillä näkyisi?

Mikäli sinulla on muita huomioita kuin mitä kyselylomakkeessa ilmenee lastenkoti Kaarisilan ja perhetyön välisestä yhteistyöstä voit kirjoittaa ne tähän:

Kiitos vastauksestasi! Olet mukana kehittämässä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle laadukkaampaa lastensuojelua!